

**RÖVŞƏN HÜMBƏTƏLİYEV, XƏYALƏ RZAYEVA,
İLKANƏ PƏNAHOVA, AYSEL
ALMƏDƏTOVA, SƏRMAYƏ HƏZİYEVƏ**

RİYAZİ MƏSƏLƏLƏRİN HƏLLİNDƏ PROQRAMLASDIRMANIN TƏTBİQİ METODİKASI

I HİSSƏ

*ADPU-nun Elmi Metodiki
Şurasının iyul 2018-ci il 2 sayılı
protokoluna əsasən çap edilir.*

**“Elm və təhsil”
Bakı – 2018**

Elmi redaktor: H.N.Tağıyev ADPU-nun "Hesablama riyaziyyatı və informatika" kafedrasının dosenti, p.e.ü.f.d

Rəyçilər: V.R.İbrahimov BDU-nun "Hesablama riyaziyyatı" kafedrasının professoru, f. r.e.d., AMEA-nın müxbir üzvü

A.S.Adıgözəlov ADPU-nun "Riyaziyyat və onun tədrisi metodikası" kafedrasının müdiri, p.ü.e.d., professor

R.Hümbətəliyev, X.Rzayeva, İ.Pənahova, A.Almədətova, S.Həziyeva. Riyazi məsələlərin həllində proqramlaşdırmanın tətbiqi metodikası. Ali pedaqoji universitetlər üçün dərs vəsaiti. Bakı: "Elm və təhsil", 2018, 128 səh.

**“Elm və təhsil”
Bakı-2018**

Giriş

Müasir şəraitdə kompüterlərin geniş imkanlarından istifadə etmədən elmi-texniki tərəqqinin artan sürətini, xalq təsərrüfatının intensiv inkişafını və idarə edilməsini təmin etmək mümkün deyildir. Kompüterlər cəmiyyətimizin bütün sahələrinə nüfuz etmişdir.

O, insanı yorucu və ağır əməkdən xilas edir, onun intellektual imkanlarını inkişaf etdirir.

Dahadoğrusu, kompüter bacarıqlı əllərdə “ağıllı” köməkçimizdir. Bu günkü məktəb məzunu yalnız köməkçilərinin dilini bilməklə kifayətlənməməli, həm də onlardan praktikada müstəqil istifadə etməyi bacarmalıdır.

Oxucuların mühakiməsinə verilən vəsaiti yazmaqda müəllifləin məqsədi kompüterin məktəb riyaziyyat kursunda rast gəlinən bir sıra çalışmaların həllində köməyini göstərməkdən və eləcədə insan-kompüter “ünsiyyətinin” bir sıra cəhətlərini aşkarlamaqdan ibarətdir.

Qeyd edək ki, riyaziyyat məsələlərinin həllində kompüterlərin tətbiqinə aid Azərbaycan dilində ədəbiyyat yox dərəcəsidir. Zənnimcə, təqdim olunan vəsait bu boşluğun qisməndə olsa, doldurulmasına kömək edə bilər.

Burada bu və ya digər məntiqi təsəvvürlərə görə məsələnin şərtlərini ödəyən ədədlərin tapılmasına aid çalışmalara baxılır.

Həmin ədədlərin axtarılması yaxud belə ədədlərin olmamasının sübut edilməsi üçün götürülmüş ədədlər arasında hər bir ədədin verilən şərtlərin ödəyib-ödəməməsinə əsaslanan variantların ayrı-ayrılıqda yoxlanması-seçmə üsulu nəzərdən keçirilir.

Ayındır ki, “əl üsulu “ ilə bütün ədədləri bu yolla yoxlamaq olduqca ağır və əziyyətlidir. Çünki , məntiqi olaraq belə qənaətə gəlmək olar ki, baxılan ədədlərin böyük əksəriyyəti məsələdə qoyulan şərtləri ödəməyəcəkdir.

Kompüter texnologiyasının köməylə riyaziyyat məsələlərini, verilmiş alqoritm əsasında tərtib edilmiş proqram vasitəsilə həll etmək mümkündür. Məktəb riyaziyyat kursuna daxil olan məsələlərin həllinin çətinliyi öz-özlüyündə məntiqi cəhətdən açıq-aydın görünür. Kompüterlərin tətbiqi ilə bu məsələləri asanlıqla həll etmək mümkündür.

Lakin seçmə üsulu yeganə üsul deyildir və digər məsələlərin həllində müxtəlif alqoritm və proqramlardan istifadə etmək olar. Bütün çalışmalar üçün proqramlar Pascal proqramlaşdırma dilində yazılmış və fərdi olaraq kompüterdə yoxlanılmışdır.

I.Ədədlərinbölünməsi. Bölünmə əlamətləri.

1. Hər hansı kirəqəmli ədəd 3-ə bölünür. Əgər onun rəqəmləri arasına sıfır yazsaq və alınmış üçrəqəmli ədədə yüzlüyün 2 mislini əlavə etsək, əvvəlki ədəddən 9 dəfə böyük olan ədəd alınar. İkirəqəmli ədədi tapın.

Həlli

Axtarılan ikirəqəmli ədəd $A=XY=10*X+Y$ olsun. Onda üçrəqəmli ədəd $B=XOY=100*X+Y$ olar. Lakin məsələnin şərtinə görə $C=B+2*X=100*X+Y+2*X=102*X+Y$ olar.

Beləliklə $C=9*A$. Məsələnin şərtinə görə program aşağıdakı kimi olar.

```
Program H1;  
Var t,a,b,x,y:integer;  
begin  
  for x:=1 to 9do  
    for y:=1to 9 do begin  
      a:=10*x+y; b:=100*x+y; c:=102*x+y;  
      if(a mod 3=0) and (c=9*a) then t:=a;  
      writeln ('t=',t);  
    end;  
  readln  
end.
```

2. Verilən N tam ədədində olan rəqəmlərin sayını təyin edin.

Həlli

N ədədini 10-a o vaxta qədər bölürük ki, ədədin tam hissəsində sıfır alınsın. Beləliklə, bölmə əməllərinin sayı verilmiş ədəddəki rəqəmlərin sayına bərabər olur. Onda məsələnin şərtinə görə uyğun program aşağıdakı kimi olur.

```

Program H2;
Const k:=0;
Label 2;
Var k,n:integer;
begin
read (n);
2: n:=int(n/10);
k:=k+1;
if n<>0 then goto2;
writeln('k=',k)
end.

```

Qeyd: a-nı b-yə böldükdə qalıqda c-nin alınmasını
 $a-b*\text{int}(a/b) = c$ və ya $a \bmod b = c$ kimi yazmaq olar.

3. 7-yə bölünən bütün ikirəqəmli ədədləri tapın.

```

Program H3;
var a,y,x,k: integer;
begin
for x:=0 to 9 do
for y:=1 to 9 do begin
a:=10*x+y;
if (a mod 7=0) then k:=a;
writeln('k=',k);
end;
readln
end.

```

4. 131-ə böldükdə qalıqda 112, 132-yə böldükdə qalıqda 98 alınan dördreqəmli ədədi tapın.

```

Program H4;
Var a,k,t:integer;
begin
k:=0;
for a:=1000 to 9999 do begin
if(a-131*int(a/131)=112) and (a-132*int(a/132)=98)

```

```

then t:=a;
writeln('t=',t);
end;
readln
end.

```

5. Elə ən kiçik ədəd tapın ki, 2-yə bölündükdə qalıqda 1, 3-ə bölündükdə qalıqda 2, 4-ə bölündükdə qalıqda 3, 5-ə bölündükdə qalıqda 4 alınsın.

```

Program H5;
Var a,t:integer;
begin
for a:=10 to 99 do begin
if ( a mod 2 = 1)and (a mod 3=2) and
(a mod 4=3) then t:=a;
writeln('t=',t);
end;
readln
end.

```

6. Üçrəqəmli ədədlər içərisində elə ədəd tapın ki, 2-yə bölündükdə qalıqda 1, 3-ə bölündükdə qalıqda 2 alınsın və həmin ədəd 7-yə qalıqsız bölünsün.

```

Program H6;
Var a,t:integer;
begin
for a:=100 to 999 do begin
if (a mod 7=0)and (a mod 2 = 1) and
(a mod 3=2) then t:=a;
writeln(' t=',t);
end;
readln
end.

```

7. Hər hansı ikirəqəmli ədədin rəqəmlərinin kvadratları cəmi bu rəqəmlərin hasilinin 3 mislindən 1 vahid böyükdür. Bu

ikirəqəmli ədədi rəqəmlərinin cəminə böldükdə qismətdə 7, qalıqda isə 6 alınır. Bu ikirəqəmli ədədi tapın.

Həlli:

Axtarılan ikirəqəmli ədəd $a=xy=10*x+y$ şəklində olsun.

Göründüyü kimi burada $1 \leq x \leq 9$ və $1 \leq y \leq 9$ –dur.

Beləliklə proqrama aşağıdakı kimi olar.

Program H7;

Var a,x,y,t:integer;

for x:=1 to 9 do

for y:=1 to 9 do begin

a:=10*x+y;

if (x*x+ y*y = 3*x*y+1) and (a:=7*(x+y)+6)

then t:=a;

writeln('t=',t);

end;

readln

end.

8. İkirəqəmli ədədi öz rəqəmləri hasilinə böldükdə qismətdə 3, qalıqda isə 9 alınır. Həmin ikirəqəmli ədədi tapın.

Həlli:

İkirəqəmli ədəd $a=10*x+y$ düsturu ilə təyin edilir. Onda rəqəmlərinin hasili isə $b=x*y$ olar.

Burada $1 \leq x \leq 9$ və $1 \leq y \leq 9$ –dur. Şərtə görə $a=3*b+9$. beləliklə, proqram aşağıdakı kimi olar.

Program H8;

Var a,x,y,t:integer;

begin

for x:=1 to 9 do

for y:=1 to 9 do begin

a:=10*x+y ; b:=x*y;

if (a - 3*b=9) then t:=a;

writeln('t=',t);

end;


```
readln  
end.
```

9.İkirəqəmli ədədi öz rəqəmləri cəminə böldükdə qismətdə 4, qalıqda 3 alınar.Əgər həmin ədədi rəqəmləri hasilinə bölsək, qismətdə 3, qalıqda 5 alınır. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program H9;  
Var x,y,a,t:integer;  
begin  
for x:=1to9do  
fory:=1 to9 do begin  
a:=10*x+y; b:=x+y; c:=x*y;  
if(a=4*b+3) and (a=3*c+5) then t:=a;  
writeln ('t=',t);  
end;  
readln  
end.
```

10.İkirəqəmli ədədi öz rəqəmləri cəminə böldükdə qismətdə 4, qalıqda 3 alınır. Onun rəqəmlərinin yerini dəyişdikdən sonra alınan ikirəqəmli ədədi öz rəqəmləri cəminə böldükdə qismətdə 6, qalıqda 5 alınar.İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program H10;  
Var a,x,y,t:integer;  
begin  
for x:=1 to 9 do  
for y:=1 to 9do begin  
a:=10*x+y; b:=10*y+x;c:=x+y;  
if(a-4*c=3)and (b-6*c=5)then t:=a;  
writeln ('t=',t);  
end;  
readln  
end.
```

11. 11-ə bölünən və rəqəmlərinin cəmi 25 olan bütün üçrəqəmli ədədləri tapın.

```
Program H11;
```

```

var x,y,z,a,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9 do begin
a:=100*x+10*y+c;
if (x+y+c=25) and (a mod 11=0) then t:=a;
writeln('t=',t);
end;
readln
end.

```

12. Bütün elə üçrəqəmli ədədləri tapın ki, həmin ədədləri 43-ə böldükdə alınan qalıq qismətə bərabər olsun.

Həlli:

Üçrəqəmli $a := 100 \cdot x + 10 \cdot y + z$ ədədinin 43-ə bölünməsinədən alınan qalığın qismətə bərabər olmasını

$a - 43 \cdot \text{int}(a/43) = \text{int}(a/43)$ kimi göstərək. Buradan

$a - 44 \cdot \text{int}(a/43)$. Beləliklə program aşağıdakı kimi olar.

```

Program H12;
var a,x,y,z,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9 do
for z:=1 to 9 do begin
a:=100*x+10*y+z;
if (a-44*int(a/43)=0) then t:=a;
writeln('t=',t);
end;
readln
end.

```

13. Əgər ikirəqəmli ədədi onun rəqəmlərinin cəminə bölsək, qismətdə 6, qalıqda 2 alınar. Əgər rəqəmlərinin hasilinə bölsək, qismətdə 5, qaləqda 2 alınar. Bu ədədi tapın.

Program H13;

```
var a,x,y,z,t:integer;
```

```

begin
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9 do begin
a:=10*x+y; b:=x+y; c:=x*y;
if(a-6*b=2)and (a-5*c=2) then t:=a;
writeln('t=',t);
end;
readln
end.

```

14. Fikrində tutulan hər hansı üçrəqəmli ədəddən 7 çıxdıqda alınan fərq 7-yə bölünür. Əgər həmin ədəddən 8 çıxsaq, nəticə 8-ə bölünür, 9 çıxdıqda isə alınan ədəd 9-a bölünür. Fikirdə tutulan ədədi tapın.

Həlli:

Axtarılan üçrəqəmli $a=100*x+10*y+z$ ədədindən 7 çıxdəqda alınan ədədi $b=a-7$, 8 çıxdıqda alınan ədədi $c=a-8$, 9 çıxdıqdan sonra alınan ədədi $d=a-9$ kimi işarə edək. Buradaca qeyd edək ki, $1 \leq x \leq 9$, $0 \leq y \leq 9$, $0 \leq z \leq 9$ – *dur*. Beləliklə məsələnin şərtinə uyğun olaraq programı aşağıdakı kimi tərtib edə bilərik.

```

Program H14;
Var a,b,d,c:integer;
x,y,z,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9 do
for z:=0 to 9 do begin
a:=100*x+10*y+z;
b:=7-a;c:=a-8;d:=a-9;
if (b mod 7=0) and (c mod 8=0)
and(d mod 9=0) then t:=a;
writeln('t=',t);
end;
readln

```

end.

15.Rəqəmlərinin hər birinə bölünən bütün ikirəqəmli ədədləri tapın.

```
Program H15;  
Uses crt;  
Var a,x,y,t:integer;  
begin  
  for x:=1 to 9do  
    for y:=1 to 9do begin  
      a:=10*x+y;  
      if(a-x*int(a/x)=0) and(a-y*int(a/y)=0) then t:=a;  
      writeln('t=',a);  
    end;  
  readln  
end.
```

16.Rəqəmlərinin hasilinə bölünən bütün ikirəqəmli ədədləri tapın.

```
Program H16;  
vara,b,x,y,k:integer;  
begin  
  for x:=1 to 9do  
    for y:=1 to 9 do begin  
      a:=10*x+y;b:=x*y;  
      if(a mod b=0)then k:=a;  
      writeln('k=',k);  
    end;  
  readln  
end.
```

17.6-yabölünən bütün müsbət ikirəqəmli ədədlərin cəmini tapın.

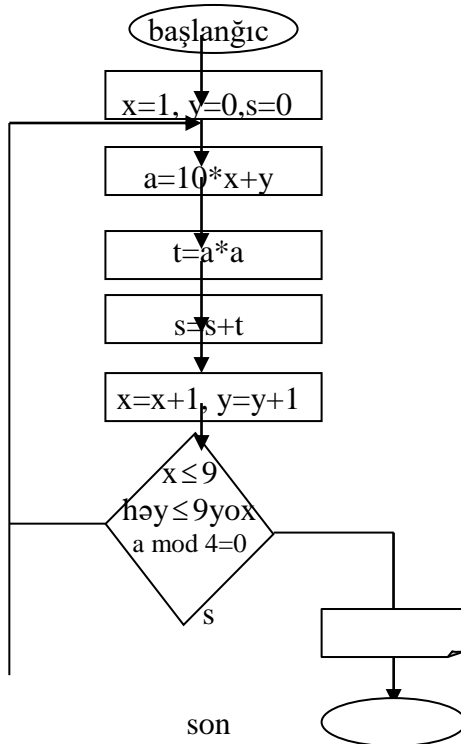
```
Program H17;  
vars,t,k,m,p:integer;  
begin
```

```

for k:=1to 9do
for t:=0 to 9do begin
m:=10*k+t;
if(mmod 6=0) then p:=p+m; s:=p;
writeln('s=',s);
end;
readln
end.

```

18.4-əbölünən bütün ikirəqəmli natural
ədədlərin kvadrları cəmini tapın.

Program H18;

```

Var x,y,s,a,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9 do begin
a:=10*x+y;
if(a mod 4=0) then t:=a*a;
s:=s+t;
writeln('s=',s);
end;
readln
end.

```

Cavab:78320.

19. Elə ikirəqəmli ədəd tapın ki, onu təkliyə böldükdə təklik rəqəmi, qalıqda isə onluq rəqəmi alınsın.

Program H19;

```

Var x,y,a,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9 do begin
a:=10*x+y;
if(a=y*y+x)then t:=a;
writeln('t=',t);
end;
readln
end.

```

Cavab:89.

20.32 ədədinin sağına hansı iki rəqəmi yazmaq lazımdır ki, alınan dörd rəqəmli ədəd 7-yə bölünsün.

Həlli:

32 ədədinin sağına yazılacaq ədədlər x və y olsun. Onda alınan dörd rəqəmli ədəd $32XY$ olur. Beləliklə, program aşağıdakı kimi olar.

Program H20;

```

Var x,y,a,t,n:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
fory:=0 to 9do begin
a:=3200+10*x+y;
if(a mod 7=0) then t:=x; n:=y;
writeln('x=',t,'y=',n);
end;
readln
end.

```

Cavab: 13

34

55

66

97

21.37-yə bölünmyən və bütün rəqəmləri eyni olan üçrəqəmli ədədləri tapın.

Həlli:

Rəqəmləri eyni olan üçrəqəmli ədədi

$A=100*X+10*X+X=111*X$ şəklində axtaraq.

Aydındır

ki,

$1 \leq x \leq 9$

olmalıdır. Beləliklə üçrəqəmli $A=111*X$ ədədini axtarmaq üçün aşağıdakı proqramı yazı bilərik.

Program H21;

```

Var a,x,k:integer;

```

```

begin

```

```

for x:=1 to 9do begin

```

```

a:=111*x;

```

```

if (a mod 37<>0) then k:=a;

```

```

writeln(k);

```

```

end;

```

```

readln

```

```

end.

```

Cavab: 111,222,333, 444, 555,666, 777, 888, 999

22.İkirəqəmli ədədi onun rəqəmlərinin cəminə bölsək, qismətdə 3, qalıqda 7 alınar.Bu ədədin rəqəmlərinin kvadratları cəmindən həmin rəqəmlərin hasilini çıxdıqda isə ədədin özü alınar. Bu ədədi tapın.

Program H22;

```
Var x,y,a,b,c,d,k:integer;
begin
for x:=1 to 9do
fory:=0 to 9 do begin
a:=10*x+y;b:=x+y;
c:=x*x+y*y;d:=x*y;
if (a=3*b+7) and (a=c-d) then k:=a;
writeln(k);
end;
readln
end.
```

Cavab:37.

23.Müsbət tam ədədirəqəmlərlə yazıb,sağ tərəfinə 4 rəqəmini qoşmaqla alınan ədədi axtarılan ədəddən 4 vahid böyük olan ədədə bölsək, qismətdə böləndən 27 vahid kiçik olan ədəd alınır. Bu ədədi tapın.

Program H23;

```
Var a,x,k:integer;
begin
forx:=1 to 9 do begin
a:=10*x+4;
if(a/(x+4)=((x+4)-27)) then k:=a;
writeln(k);
end;
readln
end.Cavab:32.
```


24. İkirəqəmli ədədi rəqəmlərinin cəminə böldükdə qismətdə rəqəmləri cəminin $1/3$ -i alınır. Bu ədədi tapın.

Program H24;

```
Var x,y,a,k:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9 do begin
a:=10*x+y;b:=x+y;
if (a/b=b/3)then k:=a;
writeln (k);
end;
readln
end.
```

Cavab:27;48.

25. Üçrəqəmli ədədlər içərisində 45-ə tam bölünən ədədləri tapmaq üçün programı tərtib edin.

Program H25;

```
Var x,y,a,c,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9 do begin
for c:=0 to 9 do begin
a:=100*x+10*y+c;
if (a mod 45=0)then t:=a;
writeln ( t);
end; end;
readln
end.
```

26. 4-ə böldükdə qalıqda 1 alınan bütün ikirəqəmli ədədlərin cəmini tapın.

Program H26;

```
Var x,y,a,s,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
```

```

for y:=0 to 9do begin
  a:=10*x+y;
  if (a mod 4=1)then s:=s+a; t:=s;
  writeln (t);
end;
readln
end.

```

Cavab: 1210.

27.5-ə böldükdə qalıqda alınan bütün üçrəqəmli ədədlərin cəmini tapın.

Program H27;

```

Var x,y,c,a,s,k:integer;
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9 do
for c:=0 to 9 do begin
a:=100*x+10*y+c;
if (a mod 5=4)then s:=s+a; k:=s;
writeln (k);
end;
readln
end.

```

Cavab:99270.

28.7-yə böldükdə qalıqda 3 alınan bütün ikirəqəmli ədədlərin cəmini tapın.

Program H28;

```

Var x,y,a,s,k:integer;
begin
forx:=1 to 9do
fory:=0 to 9 do begin
a:=10*x+y;
if (a mod 7=3) then s:=s+a; k:=s;
writeln(k);
end;
readln

```

end.

29.8-ə bölünən bütün ikirəqəmli ədədlərin hasilini tapın.

Program H29;

Var x,y,s,p:integer;

begin

for x:=1 to 9 do

for y:=0 to 9 do begin

a:=10*x+y;

if (a mod 8=0) then p:=p*a; s:=p;

writeln (s);

end;

readln

end.

30. Elə dörd rəqəmli ədəd tapın ki, həmin ədəd 11-ə bölünsün və rəqəmlərinin cəmi 11-ə bərabər olsun.

Program H30;

Var x,y,c,d,k:integer;

for x:=1 to 9 do

for y:=1 to 9 do

for c:=1 to 9 do begin

for d:=1 to 9 do begin

a:=1000*x+100*y+10*c+d;

if (a mod 11=0) and (x+y+c+d=11) then k:=a;

writeln(k);

end; end;

readln

end.

Cavab: 2090, 3080, 4070, 5060,

6050, 7040, 8030, 9020

31. İkirəqəmli ədədlərin rəqəmlərinin cəminə bölükdə qismətdə 4, qalıqda 3 alınır. Həmin ədəddən onun rəqəmləri cəminin 2 mislini çıxsaq, 25 alınar. İkirəqəmləri ədədi tapın.

Program H31;

```

var x,y,a,b,k:integer;
begin
for x:=1 to 9do
for y:=0 to 9 do begin
a:=10*x+y; b:=x+y;
if (a:=4*b+3) and (a-2*b=25) then k:=a;
writeln(k);
end;
readln
end.

```

Cavab:47.

32. Əgər ikirəqəmli ədədi rəqəmlərinin hasilinə bölsək, qismətdə 3, qalıqda 9 alınar. Əgər bu ədədin rəqəmlərinin cəminin kvadratından rəqəmlərinin hasilini çıxsaq, ikirəqəmli ədədin özü alınar. Bu ədədi tapın.

Program H32;

```

Var x,y,a,b,c,k:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9 do begin
a:=10*x+y; b:=x*y; c:=(x+y)*(x+y);
if (a:=3*b+9) and (a:=c-b) then k:=a;
writeln(k);
end;
readln
end.

```

Cavab:63.

33. 10 ədədinin sağına və soluna elə bir rəqəm yazın ki, 72-yə bölünən ədəd alınsın.

Həlli:

Həmin ədəd 8-ə bölünür. Onun sonuncu rəqəmi 4 olmalıdır. Həmin ədəd 9-a bölünür. Deməli, həmin ədədin birinci rəqəmi 4 olmalıdır. Beləliklə program aşağıdakı kimi olmalıdır.

Program H33;

```
Var x,a,k:integer;  
begin  
  for x:=1 to 9do begin  
    a:=1000*x+104  
    if (a mod 72=0)then k:=a;  
    writeln(k);  
  end;  
  readln  
end.
```

Cavab: 4104.

34. 3XY6 ədədinin 72-yə bölündüyünü bilərək, X və Y-tapın.

Program H34;

```
Var x,y,a,t,k:integer;  
begin  
  for x:=0 to 9do  
    for y:=0 to 9 do begin  
      a:=3000+100*x+10*y+6;  
      if (a mod 72=0) then t:=x; k:=y;  
      writeln( 'x=',t,'k=',y);  
    end;  
  readln  
end.
```

- 35.XY2ədədinin 28-ə bölündüyünü bilərək X və Y-i tapın

Program H35;

```
Var x,y,a,t,k:integer;  
begin  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0to 9 do begin  
      a:=100*x+10*y+2;  
      if (a mod 28=0) then t:=x;k:=y;  
      writeln('x=',t,'y=',k);  
    end;  
  end;
```

```
end;  
readln  
end.
```

Cavab: 1, 1;2, 5;3,9; 5, 3; 6,7; 8,1; 9,5;

36.132-yə bölünən və XY9Z şəklində olan bütün ədədləri tapın.

Program H36;

```
Var x,y,z,a,t:integer;  
begin  
for x:=1 to 9 do  
for y:=0 to 9 do  
for z:=0 to 9 do begin  
a:=1000*x+100*y+90+z;  
if (a mod 132=0) then t:=a;  
writeln(t);  
end;  
readln  
end.
```

Cavab: 3696, 4092, 6996, 7392.

37.Elə1XY2 və X12Y ədədlər cütünü tapın ki, hər ikisi eyni zamanda 7-yə tam bölünsün.

Program H37;

```
Var x,y,a,s,k:integer;  
for x:=1 to 9do  
for y:=0 to 9do begin  
a:=1000+100*x+10*y+2;  
b:=1000*x+120+y;  
if (a mod 7=0)and (b mod 7=0)  
then s:=a; k:=b;  
writeln ('a=',s,'b=',k);  
end;  
readln  
end.
```

Cavab: həmin ədədlər 1652 və 6125-dir.

38. BAOBAB ədədi 101-ə bölünür. Bu hansı ədəddir?

Program H38;

```
Var x,y,c,a,s,k:integer;
for b:=1 to 9 do
for a:=0 to 9do
for O:=0 to 9 do begin
k:=100101*b+10010*a+1000*o;
if (k mod 101=0)then s:=k;
writeln (s);
end;
readln
end.
```

Cavab: 910919.

39. $.92 \cdot 4$ ədədinin 99-a bölündüyünü bilərək çatışmayan rəqəmləri bərpa edin.

Program H39;

```
Var x,y,a,k:integer;
for x:=0 to 9do
for y:=0 to 9do begin
a:=90000+2000+100*x+10*y+4;
if (a mod 99=0)thenk:=a;
writeln(k);
end;
readln
end.
```

Cavab: 92664.

$40.5 \cdot 3 \cdot 6$ ədədinin 72-yə bölündüyünü bilərək çatışmayan rəqəmləri bərpa edin.

Program H40;

```
Var x,y,a,k:integer;
for x:=0to 9do
for y:=0to 9do begin
a:=50000+1000*x+300+10*y+6;
if (a mod 72=0)thenk:=a;
```

```
writeln(k);
end;
readln
end.
```

41. 72XY2 ədədinin 72-yə bölündüyünü bilərək X və Y-itapın.

Program H41;

```
Var x,y,a,k:integer;
for x:=0 to 9do
for y:=0 to 9do begin
a:=70000+2000+100*x+10*y+2;
if (a mod 72=0)thenk:=a;
writeln(k);
end;
readln
end.
```

Cavab:43

07

97

42.A88B ədədinin 24-ə bölündüyünü bilərək a və b ədədini tapmalı.

```
Program H42;
Var b,y,x,a,k:integer;
for a:=0 to 9do
for b:=0 to 9do begin
k:=1000*a+880+b;
if (k mod 24=0)thenx:=a; y:=b;
writeln('a=',x,'b=',y);
end;
readln
end.
```

43. 36-ya bölünən bütün 34X5Y(x-yüzlük, y-təklilik rə qəmidir) şəklində beşrəqəmli ədədləri tapın.

Program H43;

```
Var x,y,a,k:integer;
```



```

for x:=0 to 9 do
for y:=0 to 9do begin
a:=34000+100*x+50+y;
if (a mod 36=0)thenk:=a;
writeln(k);
end;
readln
end.

```

Cavab: 34056, 34452, 34956.

44.1X7Y6 ədədinin 56-ya bölündüyünü bilərək X və Y-itapın.

```

Program H44;
Var x,y,a,k,t:integer;
for x:=0 to 9do
for y:=0 to 9do begin
a:=10706+1000*x+10*y;
if (a mod 56=0)thenk:=x; t:=y;
writeln('x=',k,'y=',t);
end;
readln
end.

```

*Cavab: (x=3, y=7);(x=5,y=3);ədələr isə
13776,15736-dır.*

45.Ulduzların yerinə elə rəqəmlər yazın ki, $42 \cdot 4 \cdot$ ədədi 72-yə bölünsün.

```

Program H45;
Var x,y,a,t,k:integer;
begin
for x:=0 to 9do
for y:=0to 9 do begin
a:=42000+100*x+40+y;
if (a mod 72=0) then t:=x;k:=y;
writeln('x=',t,'y=',k);
end;
readln
end.

```

Cavab: (0,8); (8,0) ədədlər isə 42048 və 42840-dır.

46. N1-dən N2-yə qədər tam ədədlərin cəmini necə tapmaqolar?

```

Program H46;
Var n1,n2,s,k,t:integer;
begin
read(n1,n2);
for k:=n1 to n2 do begin
s:=s+k;t:=s;
end;
writeln ('t=',t);
readln
end.

```

47. İkirəqəmli ədəd 2-yə, 3-ə və 4-ə bölündükdə qalıqda 1 alınır. Həmin ədədisə 5-ə qalıqsız bölünür. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program H47;
Var a,t:integer;
begin
for a:=10 to 99 do begin
if (a mod 2=1) and (a mod 3=1) and
(a mod 4=1) and (a mod 5=0)
thent:=a;
writeln('a=',t);
end;

```

```
readln  
end.
```

48.Elnurun kubları vardı. O, kubları hərəsində 4 kub olan eyni qutulara yığmaq istədi, lakin 1 kub artıq qaldı. Onda Elnur kubları hərəsində 3 kub olan eyni qutulara yığdı. Yenə 1 kub artıq qaldı. Elnur kubları hərəsində 5 kub olan eyni qutulara yığa bildi. Kubların sayının 30-dan az olduğu məlum olarsa Elnurun neçə kubu vardı?

```
Program H48;  
Var a,t:integer;  
begin  
for a:=10 to 30 do begin  
if (a mod 4=1) and (a mod 3=1) and  
(a mod 5=0) then t:=a;  
writeln (t);  
end;  
readln  
end.
```

Cavab: 25.

49.Rəqəmləri ədədi silsilə əmələ gətirən və 45-ə bölünən bölünənin üçrəqəmli ədədləri tapın.

```
Program H49;  
Var a,t:integer;  
x,y,z:integer;  
begin  
for x:=1 to 9 do  
for y:=0 to 9 do  
for z:=0 to 9do begin  
a:=100*x+10*y+z;  
if (y=(x+y)/2) and (a mod 45=0)then t:=a;  
writeln('t=',t);  
end;  
readln  
end.
```

Cavab: 630, 135, 765.

50.Hər hansı ədədi 1967-yə böldükdə qalıqda 69, 1968-yə böldükdə isə qalıqda 68 alınır. Həmin ədədin 21-ə bölünməsindən alınan qalığı tapın.

```
Program H50;  
Var a,b,t:integer;  
begin  
for a:=1000 to 9999 do begin  
b:=a-21*int(a/21);  
if (a-1967*int(a/1967)=69) and  
(a-1968*int(a/1968)=68) then t:=b;  
writeln (t);  
end;  
readln  
end.
```

Cavab:20.

51.Əgər hər hansı üçrəqəmli ədədi soldan ilk ki iki rəqəminin cəminə bölsək, qismətdə 61 və qalıqda 11 alınar. Əgər həmin ədədi özünün birinci rəqəmi ilə sonuncu rəqəminin cəminə bölsək qismətdə 66 və qalıqda 7 alınar.Əgər həmin ədədi özünün ikincirəqəmi ilə üçüncü rəqəminin cəminə bölsək onda qismətdə 78 və qalıqda 7 alınar. Bu ədədi tapın.

```
Program H51;  
Var a,b,d,c,x,y,z,t:integer;  
begin  
for x:=1 to 9 do  
for y:=0 to 9do  
for z:=0 to 9do begin  
a:=100*x+10*y+z;  
b:=x+y;c:=x+z;d:=z+y;  
if (a:=61*b+11) and (a:=66*c+7)  
and(a:=78*d+7)then t:=a;  
writeln('t=',t);  
end;
```

```
readln
end.
```

52. Bir qadın satmaq üçün bazara yumurta aparmışdı. O, hanısını eyni qiymətə satdı. Satıb qurtardıqdan sonra o, pullarını saymaq və pulunu düzgün aldığını yoxlamaq istədi. İş ondan ibarət idi ki, qadın bazara neçə yumurta apardığını bilmirdi. Lakin o, yadına saldı ki, yumurtaları iki-iki ayıranda bir yumurta qalırdı; yumurtaları üç-üç, dörd-dörd, beş-beş, altı-altı ayıranda da hər dəfə bir yumurta artıq qalırdı. Lakin yumurtaları yeddi-yeddi ayıranda artıq yumurta qalmırdı. Qadın satmaq üçün bazara neçə yumurta aparmışdı?

```
Program H52;
Var a,b,d,c:integer;
x,y,z,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9 do
for z:=0 to 9do begin
a:=100*x+10*y+z;
if (a mod 2=1) and (a mod 3=1)
and(a mod 4=1)and (a mod 5=1) and
(a mod 6=1) and (a mod 7=0)then t:=a;
writeln('t=',t);
end;
readln
end.
```

Cavab:301, Qeyd: kompüter ikinci cavabıda verir: 721, Lakin qadının zənbilində həmin ədəd qədər yumurta sığışmaz. Ona görə də yumurtaların sayı 301 götürülməlidir.

II.ƏDƏDDƏ RƏQƏMLƏRİN YERİNİN DƏYİŞDİRİLMƏSİNƏAİD ÇALIŞMALAR.

53.Üçrəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 11, kvadratları cəmi isə 45-dir. Əgər bu ədəddən 198 çıxsaq, həmin ədədlərlə, ancaq tərsinə yazılmış ədəd alınar. Üçrəqəmli ədədi tapın.

```
Program H53;  
Var a,b:integer;  
x,y,z,t:integer;  
begin  
  for x:=1 to9 do  
    for y:=0 to9 do  
      for z:=0 to9do begin  
        a:=100*x+10*y+z;  
        b:=100*z+10*y+x;  
        if (x+y+z=11) and (x*x+y*y+z*z=45)  
          and(a -198=b)then t:=a;  
        writeln('t=',t);  
      end;  
    readln  
  end.
```

Cavab:452.

54.Dödrəqəmli ədədin soldan birinci rəqəmi 7-dir. Əgər bu ədədi axıra keçirsək, onda o, 864 qədər azalar. Dödrəqəmli ədədi tapın.

```
Program H54;  
Var a,b,c,t:integer;  
begin  
  for a:=1 to 9 do  
    for b:=1 to 9 do  
      for c:=1 to 9 do begin  
        a:=7000+100*a+10*b+c;  
        b:= 1000*a+100*b+10*c+7;  
        if(a-b=864)thent:=a;
```

```
writeln (t);
end;
readln
end.
```

Cavab: 7681.

55.İkirəqəmli ədədi onun rəqəmlərinin hasilinə böldükdə qismətdə $16/3$, ondan 9 çıxdıqda isə axtarılan ədəddən ancaq yazılış sırası ilə fərqlənən ikirəqəmli ədəd alınır. Bu ədədi tapın.

```
Program H55;
var a,b,c,x,y,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9 do begin
a:=10*x+y;b:=10*y+x; c:=x+y;
if (a=(16/3)*c)and (b:=a-9) then t:=a;
writeln(t);
end;
readln
end.
```

56.Təkliyi onluğundan 2 vahid kiçik olan ikirəqəmli ədədin rəqəmlərinin yerini dəyişdikdə əvvəlkindən 18 vahid kiçik olan ədəd alınır. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program H56;
var a,b,x,y,t:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9 do begin
a:=10*x+y;b:=10*y+x;
if (x-y=2)and (a-b=18) then t:=a;
writeln(t);
end;
readln
end.
```

Cavab: 31, 42, 53, 64, 75, 86, 97.

57. Rəqəmlərinin cəmi 15 olan üçrəqəmli ədəddən 297 çıxdıqda, həmin rəqəmlərdən əmələ gəlmiş, lakin bu rəqəmlərin əksinə sırası ilə düzülmüş yeni bir üçrəqəmli ədəd alınır. Bu ədədləri tapın.

```
Program H52;  
Var a,b,d,c:integer;  
x,y,z,t:integer;  
begin  
for x:=1 to 9 do  
for y:=0 to 9 do  
for z:=0 to 9 do begin  
a:=100*x+10*y+z;  
if (a-297=b) and (x+y+z=15) then t:=a;  
writeln(t);  
end;  
readln  
end.
```

Cavab: 582, 663, 744, 825, 906.

58. Üçrəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 12-dir. Əgər bu ədədin rəqəmlərini tərsinə yazsaq, alınan üçrəqəmli ədəd əvvəlkinin 3 mislindən 24 vahid az olar. Üçrəqəmli ədədi tapın.

```
Program H58;  
Var a,b,d,c:integer;  
x,y,z,t:integer;  
begin  
for x:=1 to 9 do  
for y:=0 to 9 do  
for z:=0 to 9 do begin  
a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x;  
if (x+y+z=12) and (3*a-24=b) then t:=a;  
writeln(t);  
end;  
readln
```


end.

Cavab:309.

59.İkirəqəmli ədədi onun rəqəmlərinin tərsinə düzülüşündən alınan ədədə böldükdə qismətdə 1, qalıqda 9 alınar. Əgər həmin ədədi onun rəqəmlərinin cəminə bölsək, qismətdə 5,qalıqda 11 alınır. Bu ədədi tapın.

Program H59;

Var a,b,c:integer;

x,y,t:integer;

begin

for x:=1 to 9 do

for y:=0 to 9do begin

a:=10*x+y; b:=10*y+x; c:=x+y;

if (a=b+9) and (a:=5*c+11)thenwriteln(t);

end;

readln

end.

Cavab:76.

60.6rəqəmi ilə başlayan iki ikirəqəmli ədədi bir-birinə vurdular. Hər iki ədədin rəqəmlərinin yerini dəyişdikdə hasil dəyişmədi. İkirəqəmli ədədləri tapın.

$6X*6Y=X6*Y6;$

Program H60;

Var a,b,c,d:integer;

x,y,t:integer;

begin

for x:=1 to 9 do

for y:=0 to 9 do begin

a:=60+x; b:=60+y; c:=10*x+6; d:=10*y+6;

if(a*b=c*d)then writeln(a);

end;

readln

end.

Cavab: 64,,66, 69,

61.Rəqəmlərinin cəmi 15 olan ikirəqəmli ədədin 7 mislindən onun rəqəmlərinin yerini dəyişməklə alınan ikirəqəmli ədədi çıxsaq 387 alınır.İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program 61;  
Uses Grt;  
Var a,b,x,y:integer;  
Begin  
Forx:=1 to 9 do  
Fory:=0 to 9 do begin  
a:=10*x+y ;b:=10*y+x  
if(x +y)=15and 7*a-b=387 thenwriteln(a)  
end;  
end.  
Cavab:69
```

62.Təkliyi 3 olanikirəqəmli ədədin rəqəmlərinin yerini dəyişməklə alınan ədəd əvvəlkinin rəqəmlərinin cəminin 4 mislinə bərabərdir. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma 62;  
Uses Grt;  
Var a,b,c,k:integer;  
begin  
k=0;  
for x:=1 to 9 do begin  
a:=10*x+3;b=30+x;c=x+3  
if 4*c=b then writeln(a) ; k=k+1;  
end;  
if k=0 then writeln( "belə cavab yoxdur")
```

End.

Cavab:63.

63.İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 6-ya bərabərdir. Əgər bu ədədə 18 əlavə etsək, həmin rəqəmlərlə lakin tərsinə yazılmış ədəd alınar.

İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma 63;  
User Grt;  
Var x,y,a,b:integer;  
begin  
  forx:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9 do begin  
      a:=10*x+y ;b:=10*y+x;  
      if(x+y)=6 and (a+18)=b then writeln(a);  
    end;  
  end.  
Cavab:24
```

64.Əgər hər hansı ikirəqəmli ədədi onun rəqəmlərinin cəminə vursaq, 405 alınar. Əgər həmin rəqəmlərlə lakin tərsinə yazılmış ədədi rəqəmlərinin cəminə vursaq 486 alınır. Bu ədədi tapın.

```
Program çalışma 64;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,a,b,k:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9 do begin  
      a:=10*x+y;b:=10*y+x;c:=x+y;  
      if a*c=405 and b*c=486 then writeln(a);k=k+1;  
    end;  
  if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.  
Cavab:45
```

65.İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin hasili rəqəmlərinin cəmindən 2 dəfə böyükdür. Əgər axtarılan ədəddən 27 çıxsaq, həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ədəd alınır. Bu ədədi tapın.

```
Program çalışma 65;
```

```

Uses Grt;
Var x,y,c,d,a,b:integer;
begin
k:=0;
for x:=1 to 9do
for y:=1 to 9 do begin
a:=10*x+y ;c:=x*y;d:=x+y; b:=10*y+x;
if c=2*d and a-27=b then writeln(a);k=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə cavab yoxdur")
end.
Cavab:63.

```

66. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin hasili həmin ədədin özündən 3 dəfə kiçikdir. Əgər axtarılan ədədə 18 əlavə etsək, onda həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ədəd alınar. Bu ədədi tapın.

```

Program çalışma66;
Uses Grt;
Var x,y,c,k,a,b:integer;
begin
k:=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9 do begin
a:=10*x+y;b:=10*y+x; c=x*y;
if k=0 then writeln(a);k=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə cavab yoxdur")
end.
Cavab:24.

```

67. İkirəqəmli ədədin öz rəqəmlərinin hasilinə nisbəti $8/3$ -ə bərabərdir. Bu ədədin özü ilə həmin ədədin rəqəmlərindən düzəldilmiş, lakin tərsinə yazılmış ədədlə fərqi isə 18-ə bərabərdir. İkirəqəmli ədədi tapın.

Program çalışma 67;

```

Uses Grt;
Var x,y,c,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=1 to 9 do begin
      a:=10*x+y;b:=10*y+x;c=x*y;
      if a/c=8/3 and a-b=18 then writeln(a);k=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln( "belə cavab yoxdur")
  end.
Cavab:64.

```

68. Üçrəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 12-yə bərabərdir. Bu ədədin yüzlik rəqəmi ilə onluq rəqəminin cəmi 9-a bölünür. Əgər axtarılan ədəddən 99 çıxsaq, onda həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ədəd alınar. Üçrəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma68;
Uses Grt;
Var x,y,z,c,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9do
    for y:=1 to 9 do begin
      a:=100*x+10*y+z;b:=100*z+10*y+x; c:=x+y;
      if x+y+z=12 and c-9*int(c/9)=0 and
      a-99=b then writeln(a);k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end.
Cavab:453.

```

69. İkirəqəmli ədədin təklirlərinin sayı onluqlarının sayının kvadratına bərabərdir. Onun rəqəmlərinin yerini dəyişsək,

alınan ikirəqəmli ədədlə axtarılan ikirəqəmli ədədin kvadratları fərqi 1188 olar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma69;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9 do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;  
      if y=x*x and b*b-a*a=1188 then  
        writeln(a);k:=k+1;  
      end;  
      if k=0 then writeln("belə cavab yoxdur")  
      end.
```

Cavab:24.

70. Rəqəmlərinin cəmi 9 olan ikirəqəmli ədədin hər bir rəqəmini 4 vahid artırısaq,alınan ikirəqəmli ədəd əvvəlkinin 2 misindən 1 vahid kiçik olar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma70;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9 do begin  
      a:=10*x+y;b:=10*(x+4)+y+4; c:=2*a-1;  
      if x+y=9 and c=b then writeln(a);k:=k+1;  
      end;  
      if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
      end.
```

Cavab:45.

71.Rəqəmlərinin cəmi 15 olan üçrəqəmli ədəddən 297 çıxdıqda, həmin rəqəmlərdən əmələ gəlmiş, lakin burəqəmlərin əksinə

sırası ilə düzülmüş yeni bir üçrəqəmli ədəd alınır. Belə ədədləri tapın.

```
Program çalışma71;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9 do begin  
      a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x;  
      if x+y+z=15 and a-297=b then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab:582, 663, 744, 825, 906.

72. Üçrəqəmli ədədin rəqəmlinin cəmi 11-ə bərabərdir. Əgər həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ədəddən 594 çıxsaq, əvvəlki üçrəqəmli alınar. Əgər bütün cüt-cüt rəqəmlərin hasilinin cəmi 31-ə bərabər olarsa, bu üçrəqəmli ədədi tapın.

Program çalışma 72;

```
Uses Grt;  
Var x,y,z,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for y:=1 to 9 do  
    for z:=1 to 9 do begin  
      a:=100*x+10*y+z; b=100*z+10*y+x;  
      if x+y+z=11 and b-594=a and x*y+y*z+x*z=31  
      then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab:137.

73. Hər hansı üçrəqəmli ədədin rəqəmlərinin kvadratları cəmi 74-ə bərabərdir. Bu ədədin yüzlik rəqəmi onluğu ilə təkliyinin cəminin 2 mislinə bərabərdir. Üçrəqəmli ədədlə onun rəqəmlərinin tərsinə yazılışından düzülüşündən əmələ gəlmiş ədədin fərqi 495-ə bərabərdir. Bu üçrəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma 73;
Uses Grt;
Var x,y,c,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9 do
      for z:=0 to 9 do begin
        a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x;
        if x*x+y*y+z*z=74 and x=2*(y+z)and a-b=465
        then writeln(a); k=k+1;
      end;
      if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
      end.
Cavab:813.

```

74. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 16-dır. Əgər bu ədədin rəqəmlərinin yerni dəyişsək, o 18 vahid artar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma74;
Uses Grt;
Var x,y,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y=1 to 9 do begin
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;
      if x+y=16 and b=a+18 then writeln(a); k=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")

```


end .

Cavab:79

75. Elə üçrəqəmli ədəd tapın ki, özünün rəqəmlərinin köməyi ilə alınmış bütün mümkün ikirəqəmli ədədlərin cəminə bərabər olsun.

Həlli:

$a=xyz=100*x+10*y+z$ olsun. onda

$b=xy=10*x+y$

$c=yz=10*y+z$

$d=xz=10*x+z$

$e=yx=10*y+x$

$f=zy=10*z+y$

$g=zx=10*z+x$ olar. deməli,

$a=b+c+d+e+f+g$ beləliklə,

$100*x+10*y+z=10*x+y+10*y+z+10*x+z+10*y+x$
 $+10*z+y+10*z+x$ alırıq. buradan $26*x-4*y-7*z=0$ olar.

Bunu həll edək.

Program çalışma75;

Uses Grt;

Var x,y,z,a,b:integer;

begin

k:=0;

for x:=1 to 9 do

for y=1 to 9 do

for z=1 to 9 do begin

a:=100*x+10*y+z;

if 26*x-4*y-7*z=0 then writeln(a); k=k+1;

end;

if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")

end.

Cavab:132, 264, 396.

76. Elə üçrəqəmli ədəd tapın ki, onun birinci və axıncı rəqəminin yerini dəyişdikdə 5 dəfə artsın.

```

Program çalışma76;
Uses Grt;
Var x,y,z,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9 do
      for z:=0 to 9 do begin
        a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x;
        if b=5*a then writeln(a); k:=k+1;
      end;
      if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
    end,
  end;
  Cavab: Belə ədəd yoxdur.

```

77. Hər bir ədəd, həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə düzülüşdə yazılmış dörd rəqəmli ədəddən 4 dəfə kiçikdir. Bu dörd rəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma77;
Uses Grt;
Var x,y,z,t,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9 do
      for z:=0 to 9 do begin
        for t:=0 to 9 do begin
          1000*x+100*y+10*z+t;
          b:=1000*t+100*z+10*y+x;
          7 if a=b/4 then writeln(a); k:=k+1;
        end;
        if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
      end/
    end;
  end;
  Cavab:2178.

```

78. Hər biri aşağıdakı xassəyə malik olan bütün üçrəqəmli natural ədədləri tapın:

-onun ikinci rəqəmi sonuncudan 2dəfə kiçikdir:

-ədədin özü ilə ikinci və üçüncü rəqəmlərinin yerini dəyişməklə alınan ədədlə cəmi 10-a qalıqsız bölünür.

```
Program çalışma78;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,c,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9do  
      for z:=1 to 9 do begin  
        a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x; c=a+b;  
        if z=2*y and c-10*int(c/10)=0 then writeln(a);  
        k:=k+1;  
      end;  
      if k=0 then writeln("bələ ədəd yoxdur")  
    end.  
  end.  
Cavab:246, 436, 624, 812.
```

79. İkirəqəmli ədədin ədədlərinin cəmi 12-yə bərabərdir. Bu ədədin rəqəmlərinin yerini dəyişsək axtarılan ədəddən 18 vahid böyük olan bir ədəd alınar. Bu ədədi tapın.

```
Program çalışma79;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9 do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;  
      if x+y=12 and b=a+18 then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
  end;
```

```
if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")
end.
```

Cavab:57.

80. İkirəqəmli ədəddə təklidlərin sayı onluqların sayından 2 dəfə çoxdur. Bu ədədə 36 əlavə etsək, əvvəlki rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ikirəqəmli ədəd alınar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma80;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9 do begin
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;
      if y=2*x and a+36=b then writeln(a); k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end.
```

Cavab:48.

81. İkirəqəmli ədəd 3 rəqəmi ilə qurtarır. Onun rəqəmləri cəmini 5-ə vursaq, əvvəlkindən 18 vahid kiçik olan ədəd alınar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma80;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do begin
    a:=10*x+3;
    b:=x+3 ; c:=a-18;
    if 5*b=c then writeln(a); k:=k+1 ;end;
  end;
  if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.
```

Cavab:63.

82. Təkliyi 3 olan ikirəqəmli ədədlə onun rəqəmlərinin yerini dəyişməklə alınan ikirəqəmli ədədin cəmi 55-dir. Bu ədədi tapın.

```
Program H82;  
Uses Grt;  
Var x,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    a:=10*x+3; b:=30+x;  
    if a+b=55 then writeln(a); k:=k+1;  
  end;  
  if k=0 then wwriteln("belə ədəd yoxdur")  
70end  
Cavab:23.
```

83. Üçrəqəmli ədəd 4 rəqəmi ilə başlanır. Əgər bu rəqəmi axırda yazsaq, alınan ədəd əvvəlkinin $\frac{3}{4}$ -nə bərabər olar. Əvvəlki üçrəqəmli ədədi tapın.

```
Program H83;  
Uses Grt;  
Var x,y,z ,a,b:integer;  
begin  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9 do  
      for z:=0 to 9 do begin  
        a:= 400+10*x+y; b=100*x+10*y+4;  
        if b=3*a/4 then writeln(a);  
      end;  
    end.  
  end.  
Cavab:432.
```

84. İkirəqəmli ədədi birrəqəmli ədədə böldülər və qismətə həmin birrəqəmli ədədi əlavə etdilər, nəticədə ikirəqəmli ədədin rəqəmlərinin tərsinə düzülüşündən ibarət olan

ikirəqəmli ədəd alındı. Əvvəlki ikirəqəmli ədədi və birrəqəmli ədədi tapın.

```
Program H84;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9 do  
      for z:=1 to 9 do begin  
        a:=10*x+y; b:=10*y+x  
        if a/z+z=b then writeln(a,z); k=k+1;  
      End;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.  
Cavab: 72, 3  
81, 9  
94, 2
```

85.Hansı üçrəqəmli özünün rəqəmlərindən düzəldilmiş (təkrarlanmadan) bütün ikirəqəmli ədədlərin cəminin yarısına bərabərdir?

Həlli:
 $XY=10*X+Y$;
 $YZ=10*Y+Z$; $XZ=10*X+Z$; $YX=10*Y+X$; $ZY=10*Z+Y$;
 $ZX=10*Z+X$
Beləliklə,
 $11(X+Y+Z)=100*X+10*Y+Z$
Program çalışma85;
Uses Grt;
Var x,y,z,k,a,b:integer;
begin
 k:=0;
 for x:=1 to 9 do

```

for y:=1 to 9 do
for z:=1 to 9 do begin
a:=100*x+10*y+z ;
b:=x+y+z ;
if a=11*b then writeln(a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belı ədəd yoxdur");
end.

```

Cavab:198.Doğrudan da
 $(18+19+98+91+89+81)/2=198$

86.Özü ilə ilə rəqəmlərinin tərsinə düzülüşündən alınmış ədədlə cəmi 68-ə bölünən bütün üçrəqəmli ədədləri tapın.

```

Program calışma86;
Uses Grt;
Var x,y,z,c,k,a,b:integer;
begin
k:=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9do
for z:=1 to 9 do begin
a:=100*x+10*y+z;
b:=100*z+10*y+x ;
c:=a+b ;
if c-68*int(c/68)=0 tnen writeln(a) ; k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.

```

Cavab:173, 272, 349, 371, 448, 547, 646, 745, 844, 943.

87. İkirəqəmli ədədin onluqlarının sayı tıkkikərinin sayından 3 dəfə çoxdur. Bu ədədin rəqəmlərinin yerini dəyişsək, axtarılan ədəddən 36 vahid kiçik olan bir ədəd alınar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program calışma87;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=1 to 9 do begin
      a:=10*x+y;
      b:=10*y+x;
      if x=3*y and b=a-36 then writeln(a); k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end.
Cavab:62.

```

88. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 11-ə bərabərdir. Bu ədədə 63 əlavə etsək, həmin ikirəqəmli ədədin rəqəmlərinin tərsinə düzülüşü ilə yazılmış bir ədəd alınar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program H88;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=1 to 9 do begin
      a:=10*x+y;b:=10*y+x;
      if x+y=11 and b=a+63 then writeln(a);k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end.
Cavab:29.

```

89. İkirəqəmli ədədi rəqəmlərinin hasilinə böldükdə qismətdə 3, qalıqda 8 alınır. Həmin ədədin rəqəmlərinin tərsinə düzülüşü

iləalınan ədədi rəqəmlərinin hasilinə böldükdə isə qismət 2, qalıq 5 olur. Bu ədədi tapın.

```
Program H89;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9 do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x; c:=x*y;  
      if a-3*c=8 and b-2*c=5 then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab:53.

90. İkirəqəmli ədədi rəqəmlərinin cəminə böldükdə qismətdə 2, qalıqda 8 alınır. Həmin ədədin rəqəmlərinin tərsinə düzülüşü ilə alınan ədədi rəqəmlərin hasilinə böldükdə isə qismət 8, qalıq 2 olur. Bu ədədi tapın.

```
Program H90;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9 do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;c:=x+y;  
      if a-2*c=8 and b-8*c=2 then writeln(a);k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab:28.

91. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 89-a bərabərdir. Bu ədədin özü ilə onun rəqəmlərinin yerini dəyişməklə alınan ədədlə hasil 1855-ə bərabərdir. Bu ədədi tapın.

```
Program çalışma91;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;  
      if x+y=8 and a*b=1855 then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur");  
  end .
```

Cavab:35, 53.

92. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 9-a bərabərdir. Əgər onun rəqəmlərinin yerini dəyişsək, onda alınan ədədin əvvəlkinə nisbəti $3/8$ -ə bərabər olar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program H92;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;  
      if x+y=9 and b/a=3/8 then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab:72.

93.Üçrəqəmli ədədin təklik rəqəmi 2-dir. Əgər bu rəqəmi əvvələ keçirsək, onda alınan ədəd əvvəlkindən $1/3$ qədər böyük olar. Bu ədədi tapın.

```

Program H93;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=100*x+10*y+2; b:=200+10*x+y;
      if 4*a=3*b then writeln(a); k=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end.
Cavab:162.

```

94. Verilmiş iki ikirəqəmli ədədin biri digərindən rəqəmlərinin yerini dəyişməklə alınır. Birinci ədədi ikinci ədədə böldükdə qismətdə 1,75 alınar. Birinci ədədlə özünün onluqlarının sayına hasili ikinci ədəddən 3,5 dəfə böyükdür. Bu ədədləri tapın.

```

Program calışma94;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;
      if a=1.75*b and a*x=3.5*b then writeln(a);
      k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end.
cavab:21, 12.

```

95. Üçrəqəmli ədəd 2 ilə qurtarır. Bu rəqəmi ədədin yazılışından əvvələ keçirsək, alınan ədəd həmin ədəddən 18 vahid böyük olar. Bu ədədi tapın.

```
Program çalışma95;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=100*x+10*y+2; b:=200+10*x+y;  
      if a-b=18 then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.  
Cavab:202.
```

96. Rəqəmlərinin yerini dəyişdirdikdə 4,5 dəfə artan ikirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma96;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x ;  
      if b=4,5*a then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.  
Cavab:18.
```

97. Əgər ikirəqəmli ədədə 27 əlavə etsək, onda həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ikirəqəmli ədəd alınar. Belə ikirəqəmli ədədləri tapın.

```

Program calışma97;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;
      if a+27=b then writeln(a); k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end.

```

Cavab:14, 25, 36, 47, 58, 69.

98. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 11-dir. Əgər bu ədədə 27 əlavə etsək, həmin rəqəmlərlə lakin tərsinə yazılmış ikirəqəmli ədəd alınar. İkirəqəmli ədədi tapın.

Həlli:

İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəminin 11 olması şərtindən çıxır ki, $2 < x < 9$ və $2 < y < 9$ olmalıdır.

```

Program calışma98;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y;b:=10*y+x
      if a+27=b and y=11-x then writeln(a); k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur");
  end .

```

Cavab:47.

99. İkirəqəmli ədəd öz rəqəmləri cəminin 4 mislindən 13 vahid böyükdür. Əgər bu ədədə 18 əlavə etsək, həmin rəqəmlərlə,

lakin tərsinə yazılmış ədəddən 18 vahid kiçik olan ədəd alınar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma99;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,e,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9 do begin  
      a:=10*x+y;b=x+y; c:=a+18; d:=10*y+x;e:=d-18;  
      if a=4*b+3 and c=e then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end .  
Cavab:59.
```

100.İkirəqəmli ədədin onluqlarının sayı təklidlərinin sayından 2 dəfə böyükdür. Əgər onun rəqəmlərinin yerini dəyişsək, alınan ikirəqəmli ədədlə axtarılan ikirəqəmli ədədin hasili 2268 olar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma100;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y;b:=10*y+x;  
      if x=2*y and a*b=2268 then writeln(a);k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.  
Cavab:63.
```

101. Üçrəqəmli ədəd verilmişdir. Onun rəqəmlərinin sayı onluqlarının sayından 3 vahid kiçikdir. Bu ədədlə, onun

rəqəmlərini tərsinə düzdükdə alınan ədədin hasilı 574-ə bərabərdir. Verilən ədədi tapın.

```
Program calışma101;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;  
      if x=y+3 and a*b=574 then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab:41.

102. İkirəqəmli müsbət ədədin rəqəmlərinin kvadratları cəmi 13-ə bərabərdir. Əgər bu ədəddən 9 çıxsaq, həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ikirəqəmli ədəd alınar. Bu ədədi tapın.

```
Program calışma102;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;  
      if x*x+y*y=13 and a-9=b then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab:32.

103. Üçrəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 17-yə, rəqəmlərinin kvadratları cəmi isə 109-a bərabərdir. Əgər bu ədəddən 495

çıxsaq, onda həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış üçrəqəmli ədəd alınar. Üçrəqəmli ədədi tapın.

```
Program calışma103;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x;  
      if x+y+z=17 and x*x+y*y+z*z=109 and a-495=b  
      then writeln(a);  
    end;  
  end.  
Cavab:863.
```

104. Bütün elə ikirəqəmli ədədləri tapın ki, hər bir belə ədədlə onun rəqəmləri ilə, lakin tərsinə yazılmış ədədin cəmi tam kvadrat olsun.

Həlli:

Axtarılan ikirəqəmli ədəd $A=XY=10*X+Y$ şəklində olsun.

Onda onun rəqəmlərinin əksinə düzülüşündən alınan ədəd $B=YX=10*Y+X$ olar.

Onda $10*X+Y+10*Y+X=11*X+11*Y=11*(X+Y)$. Deməli, $X+Y=11$ -dir. Aydındır ki, $2<x<9$, $2<y<9$.

Onda yazı bilərik:

```
Program calışma104;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=100*x+10*y+z; b:=100*x+10*z+y; c:=a+b;
```



```

if z=3*x and c-8*int(g/8)=0 then writeln(a);
k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.
Cavab:153, 226, 379.

```

107. İkireqəmli ədədin rəqəmlərinin kvadrları cəmi 10-a, axtarılan ədədin, bu rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılışı ilə alınan ədədə hasili isə 403-əbərabərdir.İkireqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma107;
Uses Grt;
Var x,y,c,k,a,b:integer;
begin
k:=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do begin
a:=10*x+y; c:=x*x+y*y; b:=10*y+x;
if c=10 and a*b=403 then writeln(a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.

```

Cavab:13, 31.

108.Əgər ikireqəmli ədədi həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ədədə bölsək, qismətdə 4, qalıqda 15 alınar; əgər bu ədəddən 9 çıxsaq, onda həmin ədədin rəqəmlərinin kvadrları cəmi alınar. Bu ədədi tapın.

```

Program çalışma108;
Uses Grt;
Var x,y,c,k,a,b:integer;
begin
k:=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do begin
a:=10*x+y; b:=10*y+x; c:=x*x+y*y;

```

```

40 if a-4*b=15 and a-9=c then writeln(a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə ədədyoxdur")
end.

```

Cavab:91.

109. Əgər ikirəqəmli ədədi, həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmaqla alınan ədədə bölsək, qismətdə 4 və qalıqda 3 alınar. Əgər axtarılan ədədi onun rəqəmlərinin cəminə bölsək, onda qismətdə 8, qalıqda 7 alınar. Bu ədədi tapın.

```

Program çalışma 109;
Uses Grt;
Var x,y,c,k,a,b:integer;
begin
k:=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do begin
a=10*x+y;b=10*y+x;c=x+y
if a-4*b=3 and a-8*c=7 then writeln(a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.

```

Cavab:71.

110. İkirəqəmli ədədin sağına həmin ikirəqəmli ədədi bir də yazsaq, o neçə dəfə artar?

Həlli:

$A=XY$

$B=XYXY=1000*X+100*Y+10*X+Y=1010*X+101*Y$

```

Program çalışma110;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
k:=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do begin

```

```

a:=10*x+y; b:=1010*x+101*y; end;
writeln(b/a);
end/

```

Cavab:101.

111. Verilmiş ikirəqəmli ədədi kvadrata yüksəltmək üçün onun rəqəmləri arasına hər hansı ikirəqəmli ədəd yazmaq lazımdır. Sonuncu ikirəqəmli ədədi tapın.

Həlli:

Verilmiş ikirəqəmli ədəd XY olsun. Onda onun rəqəmləri arasına yazılmış ikirəqəmli ədədi ZT ilə işarə etsək, aşağıdakı ədəd alınar.

$$XZTY=1000*X+100*Z+10*T+Y$$

Məsələnin şərtinə görə

$$XZTY=XY$$

```

Program   çalışma 111;
Uses Grt;
Var x,y,z,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      if 1000*x+100*z+10*t+y=(10*x+y)*(10*x+y)
      then writeln(a); k:=k+1;
    end;
  if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end

```

Cavab:21.

112. Üçrəqəmli ədədə soldan 8 rəqəmini yazsaq, və alınan dörd rəqəmli ədədə 619 əlavə etsək, cəm üçrəqəmli ədəddən 40 dəfə böyük olacaqdır. Üçrəqəmli ədədi tapın.

Program çalışma 112;

Uses Grt;

Var x,y,z,k,a,b:integer;

begin

```

k:=0;
for x:=1 to 9 do
  for y:=0 to 9do begin
    a:=100*x+10*y+z; b:=800+100*x+10*y+z;
    if b+619=40*a then writeln(a); k:=k+1;
  end;
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.

```

Cavab:22.

Doğrudan da $8221+619=221*40+=8840$

113. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 10-a bərabərdir. Bu ədədi rəqəmlərinin yerini dəyişdikdə həmin ədəd 36 vahid kiçilir. Bu ədədi tapın.

```

Program calışma 113;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;
      if x+y=10 and b=a-36 then writeln(a); k:=k+1;
    end;
  if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
  end.

```

Cavab:73.

114. İkirəqəmli ədədin rəqəmləri arasına sıfır yazdıqda alınan ikirəqəmli ədəd əvvəlkindən 9 dəfə böyük olur. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program calışma 114;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;

```

```

for x:=1 to 9 do
  for y:=0 to 9do begin
    a:=10*x+y; b:=100*x+y;
    if b=9*a then writeln(a);
  end;
end.

```

Cavab:45.

115. Riyaziyyatçılardan birinin anadan olduğu ili göstərən ədədin rəqəmlərinin cəmi 5-ə bölünür. Əgər həmin ədədin üzərinə 7452 əlavə etsək, bu ədədlərlə, lakin tərsinə yazılmış ədəd alınar. Alim neçənci ildə anadan olmuşdur.

```

Program calışma 115;
Uses Grt;
Var x,y,z,t, k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do
      for z:=0 to 9do begin
        for t:=0to 9 do begin
          a:=1000*x+100+y+10*z+t
          b:=1000*t+100*z+10*y+x
          if a +7452=b then writeln(a); k:=k+1;
        end; end;
      end;
    end;
  end.

```

Cavab:1829.

116. Birrəqəmli ədədin sağ tərəfinə 5 yazıb alınan ədədi 5 dəfə artırıqda, ikirəqəmli bir ədədin kvadratı alınır. Bu ədədləri tapın.

```

Program çalışma116;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin

```

```

k:=0;
for x:=1 to 9 do
  for y:=0 to 9do begin
    a:=10*x+5; b:=10*y+z;
    if 5*a=b*b then writeln( x,b); k:=k+1;
  end;
  if k=0 then writeln("b         yoxdur")
end.

```

Cavab:4;15.

117.D  dr   mli      n k  n  r r          n kvadratları c  mi 13, orta r          n kvadratları c  mi 85-dir. Axtarılan        n 1089        da, alınan d   dr    mli      n r          n veril  n      n r          n t  rsin   d  z  l      olur.   vv  lki d   dr    mli       tap  n.

```

Program      ma 117;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do
      for z:=0 to 9 do begin
        for t:=0 to 9 do begin
          a:=1000*x+100*y+10*z+t;
          b:=100*t+100*z+10*y+x
          if x*x+t*t=13 and y*y+z*z=85 and a-1089=b
            then writeln(a); k:=k+1;
        end; end;
      if k=0 then writeln("b         yoxdur")
    end.

```

Cavab:3762.

118.   kir    mli         onun r            n c  mini topladı  da 68 alınır.       əvvəlki         onun r            n tərsinə

düzülüşündən alınan ədədi çıxsaq, 45 alınar. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışmal18;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x; c:=x+y;  
      if a+c=68 and a-b=45 then print a:k=k+1  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab: 61.

119.Üçrəqəmli ədəd 7 rəqəmi ilə başlanır. Bu rəqəmi axırda yazdıqda alınan ədəd əvvəlkindən 117 vahid kiçik olur. Hansı ədəd nəzərdə tutulur?

```
Program çalışmal19;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=700+10*x+y; b:=100*x+10*y+7;  
      if b=a-117 then writeln(a);  
    end;  
  end.
```

Cavab: 764.

120. Əgər ikirəqəmli ədədin rəqəmlərinin asrasına həmin ikirəqəmli ədədi yazsaq, onda alınan dörd rəqəmli ədəd əvvəlkindən 77 dəfə çox olar. Bu ədədi tapın.

Həlli:

$$A=XY=10*X+Y$$

$$B=XXYY=1000*X+100*X+10*Y+Y=1100*X+11*Y$$

```

Program calışma120;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      if b=77*a then writeln(a);
    end;
  end.
Cavab:15.

```

121.Üçrəqəmli ədəd rəqəmlərinin cəminə və hasilinə bölünür. Əgər onun rəqəmlərini tərsinə düzsək, onda alınan ədəd 21-ə bölünər. Üçrəqəmli ədədi tapın.

```

Program calışma121;
Uses Grt;
Var x,y,c,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x; c:=x+y+z;
      d:=x*y*z;
      if a mod c=0 and a mod d=0 and b mod 21=0
      then writeln(a);
    end;
  end.
Cavab:132,144.

```


122. İkireqəmli ədədin kvadratları cəmi 13-ə bərabərdir. Əgər bu ədəddən 9 çıxsaq, həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ədəd alırıq. İkireqəmli ədədi tapın.

```
Program calışma122;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;  
      if x*x+y*y=13 and a-9=b then writeln(a);  
    end;  
  end.  
Cavab:32.
```

123.Aşağıdakı şərtləri ödəyən üçrəqəmli ədədi tapın;

-onun rəqəmləri həndəsi silsilə əmələ gətirir;

-əgər həmin ədəddən 594 çıxsaq, həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış üçrəqəmli ədəd alırıq;

-əgər axtarılan ədədin rəqəmlərini uyğun olaraq 1 vahid, 2 vahid və 1 vahid artırısaq həmin rəqəmlər ədədi silsilə əmələ gətirər.

```
Program calışma123;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x;  
      if y*y=x*z and a-594=b and  
        y=(x+z-2)/2 then writeln(a);  
    end;  
  end.
```

Cavab:842.

124. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 7-dir. Rəqəmlərinin yerini dəyişdikdən sonra alınan ikirəqəmli ədədi ilk ikirəqəmli ədədə vurduqda hasil 976 olur. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma124;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;  
      if x+y=7 and a*b=976 then writeln(a);  
    end;  
  end.
```

Cavab:16,61.

125.Maqsud müəllimdən XI sinifdə neçə şagird olduğunu soruşduqda o, belə cavab verdi:-“XI sinifdə oxuyan şagirdlərin sayını göstərən ədəddən altı ikirəqəmli ədəd alınır ki, bu ədədlərin cəminin yarısı XI sinifdə oxuyan şagirdlərin sayını göstərir.” XI sinifdə neçə şagird oxuyur?

Həlli:

Məsələnin şərtindən aydındır ki, hər hansı ədəddən altı ikirəqəmli ədədin alınması üçün həmin ədədin özü üçrəqəmli olmalıdır. Deməli, XI sinifdə oxuyan şagirdlərin sayını göstərən ədəd $A=XYZ=100*X+10*Y+Z$ şəkilində ədəddir. X,Y və Z ədədlərindən düzəldilmişmümkün olan ikirəqəmli ədədlərin cəmi

$$(10*X+Y)+(10*X+Z)+(10*Y+X)+(10*Y+Z)+(10*Z+X)+(10*Z+Y)=22*(X+Y+Z)\text{olar.}$$

Şərtə görə $100*X+10*Y+Z=11*(X+Y+Z)$

Buradan $10*X+Y=89*X$ olur. Beləliklə, aşağıdakı proqramı yazmaq olar.

```

Program calışma125;
Uses Grt;
Var x,y,c,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=100*x+10*y+z;
      if 10*x+y=89*x then writeln(a);
    end;end.
  Cavab:198.

```

126. Üçrəqəmli ədədin rəqəmləri həndəsi silsilə əmələ gətirir. Əgər bu ədəddən 792 çıxsaq, həmin rəqəmlərlə lakin tərsinə yazılmış ədəd alınar. Əgər axtarılan ədədin ikinci rəqəmini 2 vahid artırısaq, onda alınmış üşrəqəmli ədədin rəqəmləri ədədi silsilə əmələ gətirər. Üçrəqəmli ədədi tapın.

```

Program calışma126;
Uses Grt;
Var x,y,z,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x;
      if y*y=x*z and a-792=b
        and y=(x+z-4)/2then writeln(a);
    end;end.
  Cavab:931.

```

127.Üçrəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 12-dir. Onun yüzlüyü ilə onluğunun cəmi 9-a bərabərdir. Əgər həmin ədəddən 99 çıxsaq, həmin rəqəmlərlə, lakin tərsinə yazılmış ədəd alınar. Bu ədədi tapın.

```

Program çalışma127;
Uses Grt;
Var x,y,c,z,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do
      for z:=0 to 9 do begin
        a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x; c:=x+y;
        if x+y+z=12 and c-9*int(c/9)=0 and a-99=b then
          writeln(a);
        end;
      end.
    end.
  end.

```

Cavab:453.

128. Şagird 136 ədədini, təkliyi onluğundan 2 dəfə böyük olan hər hansı ikirəqəmli ədədə vurmali idi. Lakin o, çaşib ikirəqəmli ədəddə rəqəmlərin yerini dəyişdirmiş və nəticədə həqiqi hasildən 1224 vahid çox ədəd almışdır. Şagird 136 ədədini hansı ədədə vurmali idi?

Həlli:

$$136*B-136*A=1224$$

$$136*(B-A)=1224 \text{ Buradan } B-A=9 \text{ olar.}$$

```

Program çalışma128;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y; b:=10*y+x;
      if y=2*x and b-a=9 then writeln(a);
    end;
  end.

```

Cavab:12. h

129. Şagird 78 ədədini, onluğu təkliyindən üç dəfə böyük olanikirəqəmli ədədə vurmaı idi. Lakin o, səhvən ikinci vuruqda rəqəmlərin yerini dəyişmiş və nəticədə həqiqi hasildən 2808 vahid kiçik ədəd almışdır. Həqiqi hasili tapın.

$$78*(A-B)=2808$$

$$A-B=36$$

```
Program calışma129;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=10*y+x; c:=78*a;  
      if x=3*y and a-b=36 then writeln(c);  
    end;  
  end.
```

Cavab:4836.

130.Elə üçrəqəmli ədəd tapın ki, onun rəqəmlərini tərsinə düzdükdə əvvəlkindən 198 vahid kiçik ədəd alınsın. Bundan başqa, həmin ədədin rəqəmlərinin cəmi 12, rəqəmlərinin kvadratları cəmi isə 74 olsun.

```
Program calışma118;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,k,a,b:integer;  
begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      if a-198=b and x+y+z=12 and  
      x* x+y*y+z*z=74 then writeln(a);  
    end;  
  end.
```

Cavab:381;705.

REBUSLAR

131. Şifrələyin:

$$KAR:AR=5$$

Həlli:

$$100*K+10*A+R/(10*A+R)=5$$

$$100*K+10*A+R=50*A+5*R$$

$$100*K-40*R=0$$

$$25*K-10*A-R=0$$

Program çalışma131;

Lable 55,60;

Uses Grt;

Var k,r,,a:integer;

begin

for k:=1 to 9 do

for r:=0 to 9do begin

for a:=0 to 9 do begin

if $25*k-10*a-r=0$ then 55 else 60

55: writeln(k;a;r;”/”;a;r;”=”;5);

end;

60:end;

end.

Cavab:125:25=5

250:50=5

375:75=5

132. Şifrəliyin:

$$CAT+AT=150$$

$$\text{Həlli: } 100*C+10*A+T+10*A+T=150$$

$$100*C+20*A+2*T=150$$

$$50*C+10*A+T=75$$

```

Program calışma132;
Lable 80,90;
Uses Grt;
Var c,t,,a:integer;
begin
  for c:=1 to 9
  for a:=0 to 9do begin
    for t:=0 to 9do begin
      if 50*c+10*a+t=75 then goto 80 else 90
80: writeeln( c;a;t,"+";a;t,"=",150);
End;
90: end;
end .

```

Cavab: $125+25=150$

133. Şifrələyin (hərflər rəqəmləri göstərir):

$a*c*ac=ccc$

Həlli:

$A*C*(10*A+C)=100*C+10*C+C$

$A*C*(10*A+C)=111*C$

$A*(10*A+C)=111$

```

Program calışma133;
Lable 50, 60;
Uses Grt;
Var k,c,,a:integer;
Begin
  k=0
  for a:=1 to 9 do
  for c:=0 to 9do begin
    if a*(10*a+c)=111 then 50 else 60
50: writeln( a,"*";c,"*";a;c,"=";c;c;c); k=k+1;
60:end;
if k=0 then writeln( "bələ ədəd yoxdur")

```


end.

Cavab: $3*7*37=777$.

134. XY. ZT=444

```
Program calisma134;  
Lable 80,90;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,t:integer;  
Begin  
  for x:=1 to 9do  
    for y:=1 to 9do  
      for z:=1 to 9do begin  
        for t:=1 to 9do begin  
          a:=10*x+y;b:=10*z+t;  
          if a*b=444 then goto 80 else 90  
80 : writeln( x;y,"*";z;t,"=";444);  
        end;  
      end;  
    end;  
  end.  
Cavab:  $12*37=444$   
 $37*12=444$ 
```

135. A.ağıdaki bərabərlikdən X, Y və Z-i tapın.

$XY*XY=ZZY$

Həlli:

$(10*X+Y)(10*X+Y)=100*Z+10*Z+Y$

Buradan

$100*X*X+20*X*Y+Y*Y-110*Z-Y=0$

```
Program calisma135;  
Lable 55,60;  
Uses Grt;  
Var k,x,y,z:integer;  
Begin  
  k:=0;
```

```

    for x:=1 to 9do
    for y:=1 to 9do
    for z:=1 to 9 do begin
    if 100*x*x+20*x*y+y*y-110*z-y=0
    then goto 55 else 60;
    55: writeln( x;y;"*";x;y;"="z;z;y); k:=k+1;
    60:end;
    50 if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur");
    end.
    Cavab:15*15=225
    21*21=441.

```

136. XY ədədi ilə X ədədinin hasili ZZZ-ə bərabərdir.X, Y və Z ədədlərini tapın.

```

Program  çalışma136;
Uses Grt;
Var x,y,z,k :integer;
Begin
    k:=0;
    for x:=1 to 9 do
    for y:=1 to 9 do
    for z:=1 to 9do begin
    a:=10*x+y;
    b:=a*x;
    c:=111*z;
    if b=c then writeln( x;y;z); k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
    end.
    Cavab:3;7;1.

```

137. $aabb=(cd)^2$ şərtini ödəyən a,b,c, və d ədədlərini tapın.

Həlli:

$1000*a+100*a+10*b+b=(10*c+d)*(10*c+d)$ və ya
 $1100*a+101*b=(10*c+d)(10*c+d)$

```

Programcalışma137;
Uses Grt;
Var a,b,c,d,k :integer;
Begin
  k:=0;
  for a:=1 to 9 do
    for b:=1 to 9do
      for c:=1 to 9do begin
        for d:=1 to 9do begin
          if 1100*a+11*b=(10*c+d)*(10*c+d) then
            writeln(a,b,c,d); k:=k+1;
          end; end;
        if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
        90 end.
      Cavab:7;4;8;8Doğrudan da, 7744=88

```

138. Həll edin:

$avc \cdot 5 = dad$

Həlli: $5(100 \cdot a + 10 \cdot v + c) = 100 \cdot d + 10 \cdot a + d$

$500 \cdot a + 50 \cdot v + 5 \cdot c - 101 \cdot d - 10 \cdot a = 0$

$490 \cdot a + 50 \cdot v + 5 \cdot c - 101 \cdot d = 0$

```

Program çalışma138;
Uses Grt;
Var a,b,c,d,k :integer;
Begin
  k:=0;
  for a:=1 to 9 do
    for b:=1 to 9do
      for c:=1 to 9do begin
        for d:=1 to 9do begin
          if 490*a+50+b+5+c-101*d=0 then 70
            writeln( a;b;c;d); k:=k+1;
          end; end;

```

```

if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.
Cavab:a=1103*5=515
V=0
C=3
D=5

```

139. Şifrələyin:

$ab-ba=a$

Həlli: $10*a+b-10*b-a=a$

$8*a=9*b$

```

Program çalışma139;
Uses Grt;
Var a,b,k :integer;
Begin
k:=0;
for a:=1 to 9do
for b:=1 to 9do begin
if 8*a=9*b then 40 else 50
writeln(a;b;"-";"b;a;"=";"a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.
Cavab:98-89=9.

```

140. Ulduzların yerinə elə rəqəmlər yazın ki, bərabərlik doğru olsun:

$2*.*2=7*8$

Həlli: $2X. Y2=7Z8$ Buradan

$200*Y+10*X*Y+2*X-668-10*Z=0$ olar.

```

Program çalışma140;
Uses Grt;
Var x,y,z,k :integer;
Begin

```

```

k:=0;
for x=1 to 9 do
for y=1 to 9 do
for z=0 to 9 do begin
if 200*y+10*x*y+2*x-668-10*10*z=0 then
writeln(2;x;"*";y;2;"=";7;z;8);k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("bela adad yoxdur")
end .

```

Cavab:24.32=768.

141. Aşağıdakı şərti ödəyən abc üçrəqəmli ədədi tapın.

$$abc=(ab)^2-c^2$$

Həlli:

$$100*a+10*b+c=(10*a+b)^2-c^2$$

$$1 \leq b \leq 9; 0 \leq c \leq 9; 0 \leq a \leq 9$$

Onda alırıq.

```

Program calışma141;
Uses Grt;
Var a,b,c,p :integer;
Begin
for a:=1 to 9
for b:=0 to 9
for c:=0 to 9 do begin
q:=100*a+10*b+c;p:=10*a+b;
if q=p*p-c*c then writeln(q);
end;
end.

```

Cavab:100,147.

142. Şifrələyin:

$$(ac)^2=acc$$

```

Program calışma42;
Uses Grt;

```

```

Vara,c,k :integer;
Begin
  k:=0;
  for a:=1 to 9do
    for c:=0 to 9 do begin
      if (10*a+c)*(10*a+c)=100*a+11*c then
        writeln( a;c;"*";a;c;"=";a;c;c); k:=k+1;
      end;
      if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")
      end,
    cavab:10*10=100.

```

143. aa+v=vcc

```

Program çalışmal43;
Uses Grt;
Var x,y,z,k :integer;
Begin
  k:=0;
  for a:=1 to 9 do
    for v:=1 to 9 do
      for c:=1 to 9do begin
        if 11*(a-c)=99*v thenwriteln( a;a;"+";v;"=";v;c;c);
      end;
    end
  Cavab:99+1=100

```

IV.MÜXTƏLİFÇALIŞMALAR.

144. Aşağıdakı şərtləri ödəyən XYZ üçrəqəmli ədədi tapın:

$$X+Y+Z=16$$

$$XYZ-ZYX=297$$

$$XYZ-YZX=477$$

Həlli:

```
Program  çalışma144;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,a,b,c,k :integer;  
Begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9 do  
      for z:=1 to 9do begin  
        a:=100*x+10*y+z; b:=100*z+10*y+x;  
        c:=100*y+10*z+x;  
        if x +y+z=16 and a-b=297 and  
        a-c=477 then writeln( a); k:=k+1;  
      end;  
      if k=0 then writeln("bela ədəd yoxdur")  
    end.
```

Cavab:835.

145. Aşağıdakı şərtləri ödəyən üçrəqəmli XYZ ədədini tapın:

$$X+Y+Z=21$$

$$XYZ-YYX=180$$

$$XZY-XYZ=36$$

```
Program çalışma145;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,a,b,k :integer;  
Begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=1 to 9 do
```

```

for z:=1 to 9do begin
  a:=100*x+10**y+z;b=100*y+10*x+z;
  c:=100*x+10*z+y;
  if x+y+z=21 and a-b=180 and
  c-a=36 then writeln(a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.

```

Cavab:759.

146. 12 X ədədinin 2,3 və 5 ədədlərinə bölünə bilməsi üçün X neçə olmalıdır?

```

Program çalışma146;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 dobegin
    a:=120+x;
    if a mod 2=0 and a mod 3=0 and a mod 5=0
    then writeln( x); k:=k+1;
  end;
end.
Cavab:0.

```

147. İkirəqəmli ədədə 5 əlavə etdikdə cəm 5-ə bölünür, həmin ədəddən 3 çıxdıqda fərq 3-ə bölünür, həmin ədədi 2-yə böldükdə isə qismət 2-yə bölünür. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma147;
Uses crt;
Var a,b,c,d,x,y:intercer;
k:=0;
a:=10*x+y ;b:=a+5; c:=a-3; d:=a/2;
forx:=1 to 9do

```



```

for y: =0 to 9 do begin
  if b mod 5=0 and c mod 3=0 and
  d mod 2=0
  then writeln(a); k:=k+1;
end;
  if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")
end.

```

Cavab:60.

148.138 ədədinə hansı ən kiçik natural ədədi əlavə etmək lazımdır ki, 0 12-yə, 16-ya və 18-ə tam bölünə bilsin?

```

Program çalışma148;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do begin
    a:=138+x;
    if a mod 12=0 and a mod 16=0 and
    a mod 18=0
    then writeln( x); k:=k+1;
  end;
end.
Cavab: 6

```

149. Özünün təklilik rəqəmindən 7 dəfə böyük olan tam ədədi tapın.

```

Program çalışma149;
Uses Grt;
Var x,y,a,v:integer;
begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do

```

```

for y:=0 to 9do begin
a:=10*x+y; v:=7*y;
if a=v then writeln (a);
end;
end.

```

Cavab: 35.

150. Kvadratı rəqəmlərinin cəminin kubuna bərabər olan bütün ikirəqəmli ədədləri tapın.

```

Program çalışma150;
Uses Grt;
Var x,y,c,a,v:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do begin
a:=10*x+y; c:=a^2; v:=(x+y)*(x+y)*(x+y);
if c=v then writeln (a);
end;
end.

```

Cavab: 27.

151. Tənliyi həll edin. $X+Y=XY$
Həlli:

```

Program çalışma151;
Uses Grt;
Var x,y,c,a,v:integer;
begin
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do begin
a:=x+y; v:=x*y;
if a=v then writeln(x,y);
end;
end.

```

Cavab: 0 0

152. Elə iki ədəd tapın ki, onların cəmi, fərqindən 3 dəfə böyük, hasilindən isə 2 dəfə kiçik olsun.

```
Program çalışma152;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,a,v:integer;  
begin  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=x+y; v:=x-y; c:=x*y;  
      if a=3*v and a=c/2 then writeln(x;y);  
    end;  
  end.  
Cavab:00
```

153. Tənliyin natural həllərini tapın.

$$X+Y+Z=X*Y*Z$$

Həlli:

```
Program çalışma153;  
Uses Grt;  
Var x,y,a,v:integer;  
begin  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do  
      for z:=1 to 9 begin  
        a:=x+y+z;v:=x*y*z;  
        if a=v then writeln( x;y;z);  
      end;  
    end.  
  end.  
Cavab: (1,2,3), (1,3,2), (2,1,3), (2,3,1), (3,1,2),  
(3,2,1).
```

154. Tənliyin bütün tam həllərini tapın.

$$5X-9Y=6$$

```

Program calışma154;
Uses Grt;
Var x,y,a:integer;
begin
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a=5*x-9*y-6
      if a=0 then writeln(x;y);
    end;
  end.
Cavab: 3, 1

```

154 . İkirəqəmli ədəd özünün onluq rəqəminin kvadratı ilə təklilik rəqəminin kubunun cəminə bərabərdir. İkirəqəmli ədəi tapın.

```

Program calışma154;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,v:integer;
Begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a=10*x+y; v=y*y+x*x;
      if a=v then writeln(a); k:=k+1;
    end;
  end.
Cavab: 24.

```

155. Rəqəmlərinin cəmindən 13 dəfə böyük olan bütün üçrəqəmli ədədləri tapın.

```

Programcalışma155;

```

```

Uses Grt;
Var x,y,z,a: integer;
begin
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do
      for z:=0 to 9dobegin
        a:=100*x+10*y+z
        if 100*x+10*y+z=13*(x+y+z) then print a,
      end;
    end.
  end.
Cavab: 117, 156, 195.

```

156. İkirəqəmli ədədin onluqlar rəqəmi təklilər rəqəmindən 3 vahid kiçikdir. Bu ikirəqəmli ədədin, onun rəqəmləri cəminə hasili isə 70-ə bərabərdir. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma156;
Uses Grt;
Var x,y,a,v:integer;
begin
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y;v:=x+y;
      if a*v=70 and x=y-3 then print a
    end;
  end.
Cavab: 14.

```

157. Onluğu ilə tənliyini kvadratının cəminə bərabər olan ikirəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma157;
Uses Grt;
Var x,y,a :integer;

```

```

begin
  for x=1 to 9do ;
  for y=1 to 9do begin
    a:=10*x+y;
    if a=x+y*y then writeln(a);
  end;
end.
Cavab: 89.

```

158. Onluqlarının sayı ilə rəqəmləri cəminin kvadratının cəminə bərabər olan ikirəqəmli ədədi tapın.

```

Program calışma158;
Uses Grt;
Var x,y,c,a,v:integer;
Begin
  k=0;
  for x:=1 to 9 do
  for y:=0 to 9do begin
    a:=10*x+y ; v:=x+y;
    if x+v^2=a then writeln(a); k:=k+1;
  end;
  if k=0 then writeln( "belə cavab yoxdur")
end.
Cavab: 71.

```

159. İkirəqəmli ədədin onlunun kvadratı ilə bu ədədin rəqəmlərinin hasili ikə cəmi 52-yə, təkliyinin kvadratı ilə bu ədədin rəqəmlərinin hasili ilə cəmi isə 117-yə bərabərdir. Bu ikirəqəmli ədədi tapın.

```

Program calışma159;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,v:integer;

```

```

Begin
k:=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=1 to 9do begin
a:=10*x+y; v:=x*y;
if x*x+v=52 and y*y+v=117 then print(a); k:=k+1;
end;
if k=0 then print ("belə ədəd yoxdur");
Cavab.49

```

160. Hansı ikirəqəmli ədəd özrəqəmlərinin kvadratları cəmindən 19 vahid və rəqəmləri hasilinin 2 mislindən 44 vahid böyükdür?

```

Program çalışma160;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,v:integer;
Begin
k:=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do begin
a:=10*x+y; v:=x*x+y*y;
if a=v+19 and a-2*s+44 then writeln(a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")
end.
Cavab: 72.

```

161. Rəqəmlərinin cəmi 17-yə, rəqəmlərinin kvadratı cəmi isə 109-a bərabər olan üçrəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma161;
Uses Grt;
Var x,y,k,z,a:integer;

```

```

Begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
  for y:=0 to 9do
  for z:=0 to 9 do begin
    a:=100*x+10*y+z;
    if x+y+z=17 and x*x+y*y+z*z=109 then
    writeln (a); k:=k+1;
  end;
  if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur");
end.
Cavab: 368, 386, 638, 683, 836, 863.

```

162. İkirəqəmli ədədin onluqlarının sayı təklidlərin sayından 4 vahid böyükdür, bu ədədin öz rəqəmlərinin cəminə hasili isə 496-ya bərabərdir. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma162;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,v:integer;
Begin
  k=0;
  for x:=1 to 9 do
  for y:=0 to 9do begin
    a:=10*x+y; :v:=x+y;
    if x=y+4 and a*v=496 then writeln(a); k:=k+1;
  end;
  if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")
end.
Cavab: 62.

```

163. İkirəqəmli müsbət ədədin rəqəmlərinin kvadratları cəmi onun rəqəmləri cəmindən 2,5 dəfə, rəqəmləri hasilinin 3 mislindən 1 vahid böyükdür. Bu ədədi tapın.

```

Program çalışma163;

```



```

Uses Grt;
Var x,y,k,a:integer;
Begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y;
      if x*x+y*y=2,5*(x+y) and
      x*x+y*y=3*x*y+1
      then writeln( a); k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln('belə ədəd yoxdur')
    end.
Cavab: 13, 31.

```

164. İkirəqəmli ədədin tənliyi olduğundan 2 vahid böyükdür, bu ədədin rəqəmlərinin cəminə hasili isə 144-ə bərabərdir. İkirəqəmli ədədi tapın.

```

Program çalışma164;
Uses Grt;
Var x,y,k,a:integer;
Begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y;
      if y=2+x and a*(x+y)=144 then writeln(a);
      k:=k+1;
    end;
    if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
    end.
Cavab: 24.

```

165. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi ən böyük birrəqəmli ədədə bərabərdir. Onluqlarının sayı isə bu cəmdən 2 vahid kiçikdir. İkirəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma165;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,v:integer;  
Begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; v:=x+y;  
      if v=9 and x=v-2 then writeln(a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")  
  end.  
Cavab: 72.
```

166. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi ən kiçik ikirəqəmli ədədə bərabərdir. Onluqlarının sayı isə təklidlərinin sayından 4 dəfə kiçikdir. Bu ədədi tapın.

```
Program çalışma166;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,v:integer;  
Begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      if v=10 and x=y/4 then writeln( a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("belə ədədə yoxdur")  
  end.  
Cavab: 28.
```

167. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin kubları cəmi 243-ə bərabərdir. Həmin ədədin rəqəmləri cəminin rəqəmlərə hasili isə 162-ə bərabərdir. Bu ikirəqəmli ədədi tapın.

```
Program calışma167;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,a,v:integer;  
Begin  
  k=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y  
      if x*sqr(x)+y*sqr(y)=243 and (x+y)*x*y=162  
      then writeln (a); k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln( "bela ədəd yoxdur")  
    end.  
Cavab: 36, 63.
```

168. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi 9-dur, bu ədədi tapın.

```
Program calışma168;  
Uses Grt;  
Var x,y,,a:integer;  
Begin  
  k=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y;  
      if x+y=9 and x=2*y then writeln (a);  
    end;  
  end .  
Cavab: 63.
```

169. Rəqəmlərinin kvadratları cəmindən 12 vahid və rəqəmlərinin hasilinin 2 mislindən 16 vahid böyük olan ikirəqəmli ədəd tapın.

```
Programcalışma169;  
Uses Grt;  
Var x,y,s,a,v:integer;  
Begin  
  k=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; v:=x*x+y*y; s:=x*x;  
      if a=v+12 and a=2*s+16 then writeln( a);  
    end;  
  end.  
Cavab: 64.
```

170. Elə bir üçrəqəmli N ədədinin kvadratına bərabər olmalı, həmin üçrəqəmli ədədin rəqəmlərinin hasili isə N-i olmalıdır.

```
Program çalışma170;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,a,v:integer;  
Begin  
  k=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do  
      for z:=0 to 9 do begin  
        a:=100*x+10*y+z;  
        if a=n*n and x*y*z=n-1 then writeln(a); k:=k+1;  
      end;  
      if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")  
    end.  
  end.
```

Cavab: 361 . Dogurdan da $19^2=361$;
 $3*6*1=18$

171. Əgər verilmiş ikirəqəmli ədədin birinci rəqəmini 1 vahid azaltsaq və alınan ədədi verilmiş dədə vursaq onda rəqəmlərini üçü də eyni olan üçrəqəmli ədəd alınar. İkirəqəmli ədəi tapın.

```
Programcalışma171;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,s,k,a,v:integer;  
Begin  
  k=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do  
      for z:=0 to 9 do begin  
        a:=10*x+y; v:=10*(x-1)+y; s:=111*z;  
        if a*v=s then writeln(a); k:=k+1;  
      end;  
      if k=0 then writeln("bela ədəd yoxdur")  
    end.  
Cavab: 37.
```

172. $(5Z+1)$ -na bərabər olan XYZX (onluq say sistemində) dörd rəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma172;  
Uses Grt;  
Var x,y,z,k:integer;  
Begin  
  k=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do  
      for z:=0 to 9 do begin
```

```

if  $1001*x+100*y+10*z=(5*z+1)*(5*z+1)$ 
then writeln( x;y;z); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln ( “belə ədəd yoxdur”)
end .
Cavab: 1681.

```

173. Rəqəmlərinin kvadratları cəmindən 9 vahid böyük olan bütün ikirəqəmli ədədləri tapın.

```

Program çalışma158;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,v:integer;
Begin
k=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do begin
a:= $10*x+y$ ;v= $x*x+y*y$ ;
if a=v+9 then writeln( a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln( “belə ədəd yoxdur”)
end.
Cavab: 10, 34, 74, 90, 91.

```

174. Elə bütün üçrəqəmli natural ədədləri tapın ki, onların birinci rəqəmi üçüncü rəqəmindən 3 dəfə kiçik olsun.

```

Program çalışma158;
Uses Grt;
Var x,y,c,a,v:integer;
Begin
k=0;
for x:=1 to 9 do
for y:=0 to 9do
for z=0 to 9 do begin

```

```

a:=100*x+10*y+z;
if z+3*x then writeln(a); k:=k+1;
end;
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end .

```

Cavab: 103, 113, 123, 143, 153, 163, 173,
 183, 193, 216, 226, 236, 246, 256, 266,
 276, 286, 296, 309, 319, 329, 339, 349,
 359, 369, 379, 389, 399, 206

175. Mənim danışacağım hadisə 1932-ci ildə olmuşdur. O vaxt mənim yaşı, anadan olduğum ili göstərən ədədin axıncı iki rəqəminin göstərdiyi qədər idi. Bu münasibət haqqında babama danışdıqda o, məni daha da heyretə salıb dedi ki, onun da yaşı elə bu cürdür. Bu mənə qeyri mümkün göründü.....

- Əlbəttə, mümkün deyil, - kiminsə səsi eşidildi.

- Təsəvvür edin ki, tamamilə mümkündür. Babam bunu mənə subut etdi. Bizim hər birimizin neçə yaşı vardı?

Həlli:

$$1900 + 10 * X + Y + 10 * X + Y = 1932$$

$$10 * X + Y = 16$$

```

Program calışma158;
Uses Grt;
Var x,y,c,a,v:integer;
Begin
  k:=0;
  for x:=1 to 9 do
  for y:=0 to 9do begin
a=1900+10*x+y;b=10*x+y
if a+b=1932 then print a;b:k=k+1
end;
if k=0 then writeln( "belə ədəd yoxdur")
end.

```

Cavab:191616

Cavab:1866,66.

178. İkirəqəmli ədəd öz rəqəmlərinin cəmindən 3 dəfə böyükdür. Rəqəmlərinin cəminin kvadratı isə bu ədədin özündən 3 dəfə böyükdür. Bu ədədi tapın.

```
Programcalışma178;  
Uses Grt;  
Var x,y,k,a,b:integer;  
Begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do begin  
      a:=10*x+y; b:=x+y;  
      if a=3*b and (x+y)*(x+y)=3*a then writeln(a);  
      k:=k+1;  
    end;  
    if k=0 then writeln("bələ ədəd yoxdur")  
  end.
```

Cavab:27.

179. Kvadratı rəqəmlərinin cəminin beşinci dərəcədən qüvvətinə bərabər olan üçrəqəmli ədədi tapın.

```
Program çalışma179;  
Uses Grt;  
Var x,y,c,a,v:integer;  
Begin  
  k:=0;  
  for x:=1 to 9 do  
    for y:=0 to 9do  
      for z:=0 to 9 do begin  
        a:=100*x+10*y+z; b:=x+y+z;  
        if sqr(a)=b*sqr(b)*sqr(b)then wrtiteln(a); k:=k+1;  
      end;
```



```
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
end.
```

Cavab:243.

180. Sonuncu rəqəmi əvvəlki iki rəqəminin hasilinə bərabər olan bütün üçrəqəmli ədədləri tapın.

```
Programcalışma158;
Uses Grt;
Var x,y,c,a,v:integer;
Begin
  k=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do
      for z=0 to 9 do begin
        a:=100*x+10*y+z;
        if z=x*y then writeln(a); k:=k+1;
      end;
      if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")
    end.
```

Cavab:100,111,122,133,144,155,166,177,188,199,
200,212,
224,236,248,300,313,326,339,400,414,428,500,515
,600,616,700,717,800,818,900,919.

181. İkirəqəmli ədədin rəqəmlərinin cəmi ilə bu cəmin kvadratını topladıqda həmin ədədin özü alınır. Bu ikirəqəmli ədədi tapın.

```
Programcalışma181;
Uses Grt;
Var x,y,k,a,b:integer;
Begin
  k=0;
  for x:=1 to 9 do
    for y:=0 to 9do begin
      a:=10*x+y; b:=x+y;
```

```
if b+b*b=a then writeln(a); k:=k+1;  
end;  
if k=0 then writeln("belə ədəd yoxdur")  
end.  
Cavab:12,42, 90.
```

PASCAL PROQRAMLAŞDIRMA DİLİNDƏ MÜXTƏ- LİFPROQRAMLAR

```
PROGRAM GRAFIK3;
USES CRT,GRAPH;
VAR
I,J,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,");
  FOR I:=1 TO 180 DO BEGIN
    SETCOLOR(13);
    CIRCLE((I*3)+3,100,30);
    SETCOLOR(16);
    CIRCLE(I*3,100,30);
    settextstyle(4,0,6);
    setcolor(12);
    outtextxy((i*2)+2,200,'dinamika');
    setcolor(16);
    outtextxy(i*2,200,'dinamika');
    DELAY(3000);
  END;
  READLN
END.
```

```
PROGRAM GRAFIKA5;
USES CRT,GRAPH;
VAR I,GM,GT:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GM,");
  for i:=11 to 150 do begin
```

```

    SETCOLOR(13);
    settextstyle(3,0,4);
    outtextXY(300,200,'HEREKET');
    CIRCLE(i*4,200,I+2);
    SETCOLOR(16);
    CIRCLE((i*4)-4,200,I+1);
    delay(2000)
    end;
    READLN ;
    END.

```

```

PROGRAM GRAFIKA6;
    USES CRT,GRAPH;
    VAR J,I,GT,GM:INTEGER;
    BEGIN
        GM:=DETECT;
        INITGRAPH(GM,GM,"");
        FOR J:=1 TO 200 DO BEGIN
            SETCOLOR(J);
            CIRCLE(300,200,J);
            DELAY(2000);
        END;
        READLN;
    END.

```

```

PROGRAM GRAFIK1;
    USES GRAPH;
    VAR
        I,GT,GM:INTEGER;
    BEGIN
        GM:=DETECT;
        INITGRAPH(GM,GM,"");

```

```

SETCOLOR(6);
setttextstyle(4,0,8);
OUTTEXTXY(130,350,'SALAM');
CIRCLE(250,200,150);
SETCOLOR(9);
CIRCLE(250,200,100);
SETCOLOR(9);
LINE(250,200,450,300);
SETCOLOR(10);
LINE(450,300,450,100);
SETCOLOR(11);
LINE(450,100,250,200);READLN
END.

```

PROGRAM KODSIMV;

```

USES CRT;
VAR
  SIM:CHAR;{ simvol }
  code: integer; { kod simvola }
BEGIN
  WRITELN ('vvedite i nazmite ENTER ');
  WRITELN ('dlja zavershenija programi vvedite TOCKU');
  REPEAT
    WRITE('-->');
    READLN (SIM);
    CODE:=ORD(SIM);
    TEXTCOLOR(14);
    WRITELN('SIMVOL: ',SIM,'KOD: ',CODE);
  UNTIL SIM= '.';
END.

```

PROGRAM GRAFIK3;

```

USES CRT,GRAPH;

```

```

VAR
I,J,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,"");
  FOR I:=1 TO 180 DO BEGIN
    SETCOLOR(13);
    CIRCLE((I*3)+3,100,30);
    SETCOLOR(16);
    CIRCLE(I*3,100,30);
    settextstyle(4,0,6);
    setcolor(12);
    outtextxy((i*2)+2,200,'dinamika');
    setcolor(16);
    outtextxy(i*2,200,'dinamika');
    DELAY(3000);
  END;
  READLN
END.

```

```

PROGRAM GRAFIK9;
USES GRAPH;
VAR
I,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GM,"");
  SETCOLOR(6);
  settextstyle(4,0,8);
  OUTTEXTXY(130,350,'SALAM');
  CIRCLE(250,200,150);
  SETCOLOR(9);
  CIRCLE(250,200,100);
  SETCOLOR(9);

```

```

LINE(250,200,450,300);
SETCOLOR(10);
  LINE(450,300,450,100);
SETCOLOR(11);
  LINE(450,100,250,200);READLN
END.

```

```

PROGRAM MAX (INPUT, OUTPUT);
CONST M= 10; N= 20;
VAR I, J : INTEGER;
X : ARRAY [M..N] OF REAL;
BEGIN (* READ ARRAY X *)
FOR I := M TO N DO
READ (X[I]);
J := M;
FOR I := M+1 TO N DO
IF X[I] > X [J]
THEN J:= I;
WRITE ('MAX=',X[J]:0:0);
END.

```

```

program macciv1;
type t=array[1..5] of real;
var a:t; q,s:real; k,i:integer;
begin s:=0;
for i:=1 to 5 do read(a[i]);
for i:=1 to 5 do begin
s:=s+a[i]; k:=k+1;
q:=s/k;
writeln ('a[i]=',a[i]:5:4);
end;
writeln('q=',q:5:4)
end.

```

```

PROGRAM KVADPRJA1;
USES CRT,GRAPH;
VAR J,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,"");
  SETFILLSTYLE(SOLIDFILL,YELLOW);
  SETCOLOR(10);
  settextstyle(3,0,7);
  OUTTEXTXY(70,350,'BU KVADRAT');
  FOR J:=10 TO 100 DO BEGIN
    BAR(80,30,250,200);
    DELAY(1000);
    END;
  READLN
END.

```

```

PROGRAM KVADPRJA1;
USES GRAPH;
VAR GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,"");
  SETFILLSTYLE(SOLIDFILL,YELLOW);
  SETCOLOR(10);
  settextstyle(3,0,7);
  OUTTEXTXY(70,350,'BU KVADRAT');
  BAR(80,30,350,300);
  READLN
END.

```

```

PROGRAM KVADRAT;
PROCEDURE KWADRAT;

```



```
BEGIN
  WRITELN ('* * *');
  WRITELN ('**');
  WRITELN ('* * *')
END;
```

```
BEGIN
  KWADRAT;
  WRITELN;WRITELN; (*2 STROKI PROPUSHENO*)
  KWADRAT;
  WRITELN;WRITELN; (*2 STROKI PROPUSHENO*)
  KWADRAT;
  WRITELN;WRITELN (*2 STROKI PROPUSHENO*)
END.
OUTPUT:
```

```
PROGRAM QORKA;
USES CRT;
VAR K:INTEGER;
PROCEDURE NYN (I:INTEGER);
VAR N: INTEGER;
BEGIN
  TEXTCOLOR(14);
  FOR N:=1 TO I DO WRITE('$');
  WRITELN
END;
BEGIN
  FOR K:=1 TO 12 DO NYN(K);
  WRITELN ('QORKA');
  readln;
END.
```

PROGRAM MASSMIN1;

CONST N=1000;{kol-vo elementov}

MAX_VALUE=100+1;{diapazon . cisel}

var

m:array[1..N] of integer;{massivcisel}

i:Integer;

max,min:integer;{max i min cislo}

s:real;{summa cisel}

begin

for i:=1 to n do

m[i]:=random(MAX_VALUE);

s:=0;

min:=m[1];

max:=m[1];

{vicisljaem summu mas i min elementi masiva}

for i:=1 to n do begin

s:=s+m[i];

if m[i]<min then

min:=m[i];

else if m[i]>max then

max:=m[i];

end;

writeln('Min=',min,'Maks=',max, 'sredneje=',s/N)readln
end.

PROGRAM HOD(INPUT,OUTPUT);

VAR M,N:INTEGER;

BEGIN

READ(M,N); WRITE('NOD(',M,',',N,')=');

WHILE M<>N DO IF M>N THEN M:=M-N ELSE N:=N-M;

WRITELN(M);

END.

```

PROGRAM PARAPIPE1;
USES CRT,GRAPH;
VAR J,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,"");
  FOR J:=1 TO 15 DO BEGIN
    SETFILLSTYLE(SOLIDFILL,J);
    settextstyle(3,0,7);
    SETCOLOR(J);
    OUTTEXTXY(70,350,'PARALLEPIPED');
    BAR3D(80,80,350,250,45,TRUE);
    DELAY(20000);
  END;
  READLN
END.

```

```

PROQRAM TQN1;
USES CRT,GRAPH;
VAR
I,J,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,"");
  BEGIN
    FOR J:=1 TO 500 DO

    CIRCLE(300,200,30);
    settextstyle(4,0,7);
    outtextXY(J,30,' KRUQ');
    READLN;
  END.

```

```

PROQGRAM TQN2;
USES CRT,GRAPH;
VAR
I,J,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,");
  BEGIN
FOR J:=1 TO 500 DO
CIRCLE(300,200,30);
  settextstyle(4,0,7);
outtextXY(J,30,' KRUQ');
  READLN;
END.

```

```

PROGRAM LINVIZ;
USES GRAPH;
VAR
I,GT,GM,Z:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GM,");
  SETCOLOR(9);
FOR I:=10 TO 150 DO
FOR Z:=1 TO 999 DO
  LINE(I*4,30,I*4,100);
  SETCOLOR(5);
FOR I:=150 DOWNT0 10 DO
FOR Z:=1 TO 999 DO
  LINE(I*4,230,I*4,300);
  SETCOLOR(7);
FOR I:=10 TO 150 DO
FOR Z:=1 TO 999 DO
LINE(230,I*4,300,I*4);

```

```
READLN  
END.
```

```
PROGRAM LINEDVIZ;  
USES GRAPH;  
VAR  
I,GT,GM,Z:INTEGER;  
BEGIN  
  GM:=DETECT;  
  INITGRAPH(GM,GM,"");  
  SETCOLOR(9);  
  FOR I:=10 TO 150 DO  
    FOR Z:=1 TO 999 DO  
      LINE(I*4,30,I*4,100);  
      SETCOLOR(5);  
    FOR I:=150 DOWNT0 10 DO  
      FOR Z:=1 TO 999 DO  
        LINE(I*4,230,I*4,300);  
        SETCOLOR(7);  
      FOR I:=10 TO 150 DO  
        FOR Z:=1 TO 999 DO  
          LINE(230,I*4,300,I*4);  
          READLN  
        END.  
      END.  
    END.  
  END.
```

```
PROGRAM SEKTOR1;  
USES CRT,GRAPH;  
VAR J,I,GT,GM:INTEGER;  
BEGIN  
  GM:=DETECT;  
  INITGRAPH(GM,GT,"");  
  FOR I:=1 TO 15 DO BEGIN  
    SETCOLOR(i);
```

```

settextstyle(3,0,4);
OUTTEXTXY(200,299,'BU SEKTOR');
ARC(300,250,90,180,I*15);
DELAY(17000);
END;
  READLN
END.

```

```

PROGRAM SEKTOR2;
USES GRAPH;
VAR J,I,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,"");
  FOR I:=1 TO 15 DO
  FOR J:=1 TO 600 DOBEGIN
  SETCOLOR(I);
  arc(200,200,0,220,i*5);
  END;
  READLN
END.

```

```

PROGRAM GRIGA103(INPUT, OUTPUT);
VAR X,MAX,K:INTEGER;
BEGIN
  MAX:=0;
  FOR K:=1 TO 10 DOBEGIN
  READ(X);
  IF X > MAX
  THEN MAX:=X
  END;
  WRITE('MAX=',MAX)
END.

```

```

PROGRAM KONCOLOR;
USES CRT,GRAPH;
VAR J,I,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
  GM:=DETECT;
  INITGRAPH(GM,GT,"");
  REPEAT
    FOR I:=1 TO 15 DO
      FOR J:=5 TO 200 DO BEGIN
        SETCOLOR(I);
        CIRCLE(300,230,J)
      UNTIL J>200;
      DELAY(100)
    END;
    READLN
  END.

```

```

PROGRAM MUZUKA1;
USES CRT;
CONST
  F: ARRAY [1..12] OF REAL=
    (130.8, 138.6, 146.8,155.6,164.8,
     174.6,185.0,196.0,207.7,220.0,
     233.1,246.9);
  TEMP=10000;
VAR K,N:INTEGER;
BEGIN
  FOR K:=0 TO 3 DO
    FOR N:=1 TO 12 DO
      BEGIN
        SOUND(ROUND(F[N]*(1 SHL K)));
        DELAY(10000);
        NOSOUND
      END
    END
  END

```

```

END;
FOR K:=3 DOWNT0 0 DO
FOR N:=12 DOWNT0 1 DO
BEGIN
SOUND(ROUND(F[N]*(1 SHL K)));
DELAY(10000);
play_note_stereo(o4,note_do,200);
play_note_stereo(o5,note_re,200);
play_note_stereo(o6,note_mi,200);
until keypressed;
NOSOUND
END;
END.

```

```

PROGRAM MUZUKA2;
USES CRT;
CONST
F: ARRAY [1..12] OF REAL=
(130.8, 138.6, 146.8,155.6,164.8,
174.6,185.0,196.0,207.7,220.0,
233.1,246.9);
TEMP=10000;
VAR K,N:INTEGER;
BEGIN
FOR K:=0 TO 3 DO
FOR N:=1 TO 12 DO
BEGIN
SOUND(ROUND(F[N]*(1 SHL K)));
DELAY(10000);
NOSOUND
END;
FOR K:=3 DOWNT0 0 DO
FOR N:=12 DOWNT0 1 DO

```



```

BEGIN
SOUND(ROUND(F[N]*(1 SHL K)));
DELAY(10000);
play_note_stereo(o4,note_do,200);
play_note_stereo(o5,note_re,200);
play_note_stereo(o6,note_mi,200);
until keypressed;
NOSOUND
END;
END.

```

```

PROGRAM FIBONA;
VAR K:INTEGER;
FUNCTION F(N:INTEGER):INTEGER;
BEGIN
    IF N=0 THEN F:=1
    ELSE
        IF N=1 THEN F:=2
        ELSE F:=F(N-2)+F(N-1)
    END;
BEGIN
FOR K:=1 TO 15 DO
    WRITE (F(K):4, ' ');
READLN
END.

```

```

PROGRAM KVADRAT3;
USES GRAPH;
VAR J,I,GT,GM:INTEGER;
BEGIN
    GM:=DETECT;
    INITGRAPH(GM,GT,"");
    FOR I:=1 TO 15 DO
    FOR J:=1 TO 500 DOBEGIN

```

```
SETCOLOR(12);  
BAR(300,150,190,270);  
END;  
  READLN  
END.
```

```
PROGRAM cevreler;  
USES CRT, GRAPH;  
VAR GRDRIVER:INTEGER;  
GRMODE:INTEGER;  
GRPATH:STRING;  
ERRCODE:INTEGER;  
BEGIN  
  GRDRIVER :=VGA;  
  GRMODE:=VGAHI;  
  GRPATH:='E:\TP\BGI';  
  INITGRAPH (GRDRIVER,GRMODE,GRPATH);  
  ERRCODE:=GRAPHRESULT;  
  SETFILLSTYLE(SOLIDFILL,RED);  
  SETCOLOR(RED);  
  CIRCLE(200,100,40);  
  READLN;  
END.
```

```
PROGRAM CEVR1;  
USES CRT,GRAPH;  
VAR  
I,X,Y,GM:INTEGER;  
BEGIN  
  GM:=DETECT;  
  INITGRAPH(GM,GM,"");  
  FOR X:=1 TO 90 DO BEGIN  
    SETCOLOR(9);
```

```

CIRCLE(X*7,250,20);
SETCOLOR(13);
CIRCLE(300,X*7,20);
SETCOLOR(11);
OUTTEXTXY(350,100, 'DVIZENIJE V 3-X
NARAVLENIJAX');
CIRCLE(X*8,X*6,X);
DELAY(3000);
END;
READLN
END.

```

```

PROGRAM Metnqrafik;
USES CRT,GRAPH;
VAR
I,GM:INTEGER;
BEGIN
  INITGRAPH(GM,GM,"");
  FOR I:=1 TO 15 DO BEGIN
    SETTEXTSTYLE(0,0,7);
    setcolor(I);
    outtextxy(20,100, 'INFORMATIKA');
    DELAY(20000);
  END;

```

```

PROGRAM OKRU3;
USES CRT,GRAPH;
VAR
I,X,Y,GM:INTEGER;
BEGIN
  INITGRAPH(GM,GM,"");
  FOR X:=1 TO 500 DO BEGIN
    SETCOLOR(9);
    CIRCLE(X*7,50,20);

```

```

SETCOLOR(16);
CIRCLE(X*7,50,20);
SETCOLOR(16);
OUTTEXTXY(350,100,'DVIZENIJEV3-X
NARAVLENIJAX');
CIRCLE(X*8,X*6,X);
DELAY(3000);
END;
READLN
End.

```

```

PROGRAM REQEMLER;
VAR SUM:REAL;
X:INTEGER;
BEGIN
(*ZADAEM NACHALNIEZNACHENIJA*)
SUM:=1;
FOR X:=10 DOWNT0 6 DO BEGIN
SUM:=SUM*X;
WRITELN(X);
END;
WRITELN ('SUM=', SUM:0:0)
END.
CAVAB:
20 18 16 14 12 10 8 6

```

```

PROGRAM BOON51;
VAR A1,A2, B1, B2:REAL;
BEGIN
A1:=1.111; A2:=A1*A1;
B1:=1.222; B2:=B1*B1;
WRITELN('0':10,'VELICINA=':10,' ':10,'KVADRAT=':10);
WRITELN('1':10,A1:10:2,"":10,A2:10:2);
WRITELN('2':10,B1:10:2,"":10,B2:10:2);

```

```
READLN  
END.
```

```
PROGRAM GRAF11;  
USES GRAPH;  
VAR  
I,GT,GM:INTEGER;  
BEGIN  
  GM:=DETECT;  
  INITGRAPH(GM,GM,"");  
  SETCOLOR(6);  
  settextstyle(4,0,8);  
  OUTTEXTXY(130,350,'SALAM');  
  CIRCLE(250,200,150);  
  SETCOLOR(9);  
  CIRCLE(250,200,100);  
  SETCOLOR(9);  
  LINE(250,200,450,300);  
  SETCOLOR(10);  
  LINE(450,300,450,100);  
  SETCOLOR(11);  
  LINE(450,100,250,200);READLN  
END.
```

```
PROGRAM UCB;  
USES GRAPH;  
VAR  
I,GT,GM:INTEGER;  
BEGIN  
  GM:=DETECT;  
  INITGRAPH(GM,GM,"");  
  SETLINestyle(USERBITLN,3431,THICKWIDTH);  
  SETCOLOR(13);
```

```

SETTEXTSTYLE(1,0,7);
OUTTEXTXY(90,350,'TREUQOLNIK');
SETCOLOR(11);
LINE(100,100,400,40);
SETCOLOR(10);
LINE(400,40,150,300);
SETCOLOR(9);
LINE(150,300,100,100);
READLN;
END.

```

```

PROGRAM ELIPS1;
USES GRAPH;
VAR J,I,D,R,E:INTEGER;
BEGIN
D:=DETECT;
INITGRAPH(D,R,"");
E:=GRAPHRESULT;
IF E<>GROK THEN
WRITELN(GRAPHERRORMSG(E))
ELSE
BEGIN
OUTTEXTXY(270,20,'RX=6*RY');
SETCOLOR(9);
LINE(20,200,580,200);
LINE(300,55,300,340);
SETCOLOR(12);
OUTTEXTXY(582,197,'X');
OUTTEXTXY(297,45,'Y');
SETLINESTYLE(DOTTEDLN,345,THICKWIDTH);
SETCOLOR(10);
SETTEXTSTYLE(8,0,8);
OUTTEXTXY(200,350,'ELLIPS');
FOR I:=1 TO 50 DO

```

```
SETCOLOR(11);  
ELLIPSE(300,200,0,360,I*5,I);  
END;  
READLN  
END.
```

```
PROGRAM CONCIRC2;  
USES CRT,GRAPH;  
VAR x,I,GT,GM:INTEGER;  
BEGIN  
  GM:=DETECT;  
  INITGRAPH(GM,GT,"");  
  FOR I:=2 TO 15 DO BEGIN  
    settextstyle(8,0,5);  
    SETCOLOR(I);  
    OUTTEXTXY(278,410,'CIRCLE');  
    CIRCLE(320,200,I*13);  
    DELAY(20000);  
  END;  
  READLN  
END.
```

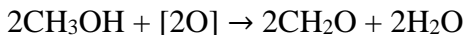
```
PROGRAM PARAPIP1;  
USES CRT,GRAPH;  
VAR J,GT,GM:INTEGER;  
BEGIN  
  GM:=DETECT;  
  INITGRAPH(GM,GT,"");  
  FOR J:=1 TO 13 DO BEGIN  
    SETFILLSTYLE(SOLIDFILL,J);  
    settextstyle(3,0,7);  
    SETCOLOR(J);  
    OUTTEXTXY(70,350,'PARALLEPIPED');  
    BAR3D(80,80,350,250,45,TRUE);
```

```
DELAY(20000);  
END;  
  READLN  
END.
```


KİMYADAN VƏFİZİKADAN MƏSƏLƏLƏRİN PROQRAMLASDIRILMASI

1. Metil spirtinin oksidləşdirilməsindən 900 q qarışqa aldehidi almaq üçün neçə litr oksigen almaq lazımdır?

Həlli.

22,4 _____ 60 q

x litr _____ 900 q

Burada $m=22,4$, $n=60$, proqram aşağıdakı kimidir.

Program Metil;

Uses crt;

Var x:real;

m,n: integer;

begin

m:=22.4 ;n:=60;

x:=(900*m) / n;

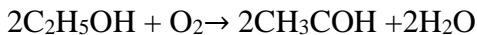
writeln('x=', x)

end.

Cavab: 336

2. 98% cıxımla etil spirtinin tam oksidləşməsindən 0,1 kq-mol sirkə aldehidi almaq üçün nə qədər spirt lazımdır?

Həlli

92 kq _____ 2 kq-mol

x kq _____ 0,1 kq-mol

$$x = \frac{92 \cdot 0,1}{2} = 4,6 \text{ kq}$$

$$100 - 98\% = 2\%$$

$$4,6 \text{ kq} \text{ _____ } 100\%$$

xkq_____2%

$$x = (4,6 \times 2) / 100 = 0,92 \text{ kq}$$

Program aldehyd;

Uses crt;

Var t, x,y:real;

m,n,k:integer;

begin

m:=92; n:=0.1; k:=98;

x:=(m.n)/2; t:=100-k;

y:=(x .t)/100;

writeln('y=',y)

end.

Cavab 0,92 kq

3. Etil spirtiilə hidrogen bromiddən 218 q etil-bromid alınmışdır. Neçə qram spirt reaksiyaya girmişdir?

46 q _____ 109 q

x q _____ 218 q

$$x = \frac{46 \cdot 218}{109} = 92 \text{ q}$$

Program bromid;

Uses crt;

Var m,n , k:integer;

x:real;

begin

m:=46; n:=218; k:=109;

x:=(m.n)/k;

writeln('x=' , x:5:2)

end.

Cavab 92 q

4. Ümumdünya cazibə qüvvəsini hesablamaq üçün proqramı yazmaq. Məlumdur ki, ümumdünya cazibə qüvvəsi $F=G \frac{M_1 M_2}{r^2}$ düsturu ilə hesablanır. Burada $r=6400$ km, $g=6,62 \cdot 10^{-11}$

```
Program  Cazibə;  
Uses crt;  
Var m1,m2,r:integer;  
G,F: real;  
Begin  
Readln(m1,m2);  
G:=6.62*exp(-11*ln(10));  
R:=6400;  
F:=G*(m1*m2) / sqr(r);  
Writeln('F=', F:5:2)  
end.
```

5m, a-nın müxtəlif qiymətlərində $F=ma$ düsturu ilə F qüvvəsinin qiymətini hesablamaq üçün proqramı yazmaq.

```
Program  Qüvvə;  
Uses crt;  
Var m,a:integer;  
F:real;  
Begin  
Writeln('m və n-in qiymətlərini daxil edin');  
Readln(m,n);  
F:= m*a;  
Writeln('F=', F)  
End,
```

6. kütləsi $m = 2\text{kg}$ olan yük yaydan asılıb sərtlik əmsalı $k=200$ N/m, bu yükü $x_{\max} = 0,1\text{m}$ hündürlükdə maksimum sürəti v_{\max} nə qədər olacaqdır?

Verilir:həlli:

$$m = 2kq \frac{k(x)^2}{2} = \frac{m(v)^2}{2}$$

$$k=200 \text{ N/m} \quad v = \sqrt{\frac{k}{m}} * x = \sqrt{\frac{200}{2}} * 0,1 = 1$$

$$x_{\max} = 0,1\text{m}$$

$$v_{\max} = ?$$

Həll etdiyimiz məsələnin Pascal dilində proqramını yazaq:

Program Fizika ;

Uses crt;

Var

m, k, x, v: real;

begin

writeln ('m, k, x – i daxil et') ;

readln (m, k, x);

v:= (Sqrt (k/m))* x ;

writeln (' v_{max} =', v);

end.

PYTHON PROQRAMLAŞDIRMADİLİNDƏ PROQRAMLAR

1. Üçrəqəmli ədədverilib.

Budədinrəqəmləriarasınaboşluqsimvoluqoymaqlaçıxışaverin.

Giriş verilənlərinə nümunə	Çıxış verilənlərinə nümunə
123	1 2 3

<pre>n=int(input()) a=n%10 b=n//10%10 c=n//100 print(c,b,a)</pre>	
---	--

2. İkitamədədverilib. Onlarınqiymətlərininyerinidəyişin.

Girişverilənlərininformatı Girişfaylıntəksətrindəaralarındaboşluqolmaqlaik- itamədədverilir. Giriş verilənlərinə nümunə	Çıxış verilənləri na nümunə
2 7	7 2

<pre>a,b=map(int, input().split()) a,b = b,a print(a,b)</pre>	
---	--

3.

Giriş verilənlərinə nümunə	Çıxış verilənlərinə nümunə
7 3	37
-3 8	8 -3
-3 -1	-1 -3

<pre>x,y=map(int,input().split()) if x<y:</pre>	
--	--

x,y=y,x print(x,y)	
-------------------------------	--

4.

Giriş verilənlərinə nümunə	Çıxış verilənlərinə nümunə
25	No
46	Yes
12	Yes

x=int(input()) if x%2==0: print('Yes') else: print('No')	
---	--

5.200-dən böyük olmayan natural ədədləri və onların kvadratlarını monitora çıxaran proqramı yazmaq.

I=1

While i2<=200:**

print (i,i2)**

i=i+1

else:

print(“şərt buradan ödənmir:”, i, i2)**

ƏDƏBİYYAT

1. H.N.Tağıyev, M.A.İsmayılov“İnformatikanın nəzəri və praktiki əsasları”,I hissə, Bakı-2003
2. M.A.İsmayılov, H.N.Tağıyev “İnformatikanın nəzəri və praktiki əsasları”,II hissə, Bakı-2007
3. H.N.Tağıyev, R.Z.Hümbətəliyev, X.N.Rzayeva və b.”, “İnformatikanın əsasları və proqramlaşdırma”, Bakı-2017
4. İ.C.Mərdanov, N.M.Mahmudov, “İnformatika və İnformasiya texnologiyaları” Bakı-2005
5. Марченко А.И., Марченко Л.М., Программирование в среде TURBO Pascal 7.0 ,Киев-Москва1998
6. Информатика-Практикум по технологии работы на компьютере. Под Ред.Н.В.Макаровой-М2000
7. А.Колесников Ехсел7.0, Windows-95, Киев-1996

MÜNDƏRİCAT

1. Giriş-----	3
2. Ədədlərin bölünməsi. Bölünmə əlamətləri-----	5
3.Ədədlərin rəqəmlərinin yerinin dəyişdirilməsinə aid çalışmalar-----	40
4. Rebuslar-----	88
5. Müxtəlif çalışmalar-----	99
5.Pascal“dilində” müxtəlif proqramlar-----	147
6. Python proqramlaşdırma dilində proqramlar----	158
7. İstifadə edilmiş ədəbiyyatların siyahısı -----	160

Elm və təhsil” nəşriyyatının direktoru:
professor *Nadir MƏMMƏDLİ*

Kompüter dizayneri: *Zahid Məmmədov*
Texniki redaktor: *Ruhiyyə Abbasova*

Çapa imzalanmış 08.05.2018
Şərti çap vərəqi 15.5. Sifariş № 157
Kağız formatı 60x84 1/16. Tiraj 500

*Kitab “Elm və təhsil” nəşriyyat-poliqrafiya
müəssisəsində səhifələnib çap olunmuşdur.*

E-mail: elm.ve.tehsil@mail.ru

Tel: 497-16-32; 050-311-41-89

Ünvan: Bakı, İçərişəhər, 3-cü Maqomayev döngəsi 8/4.

